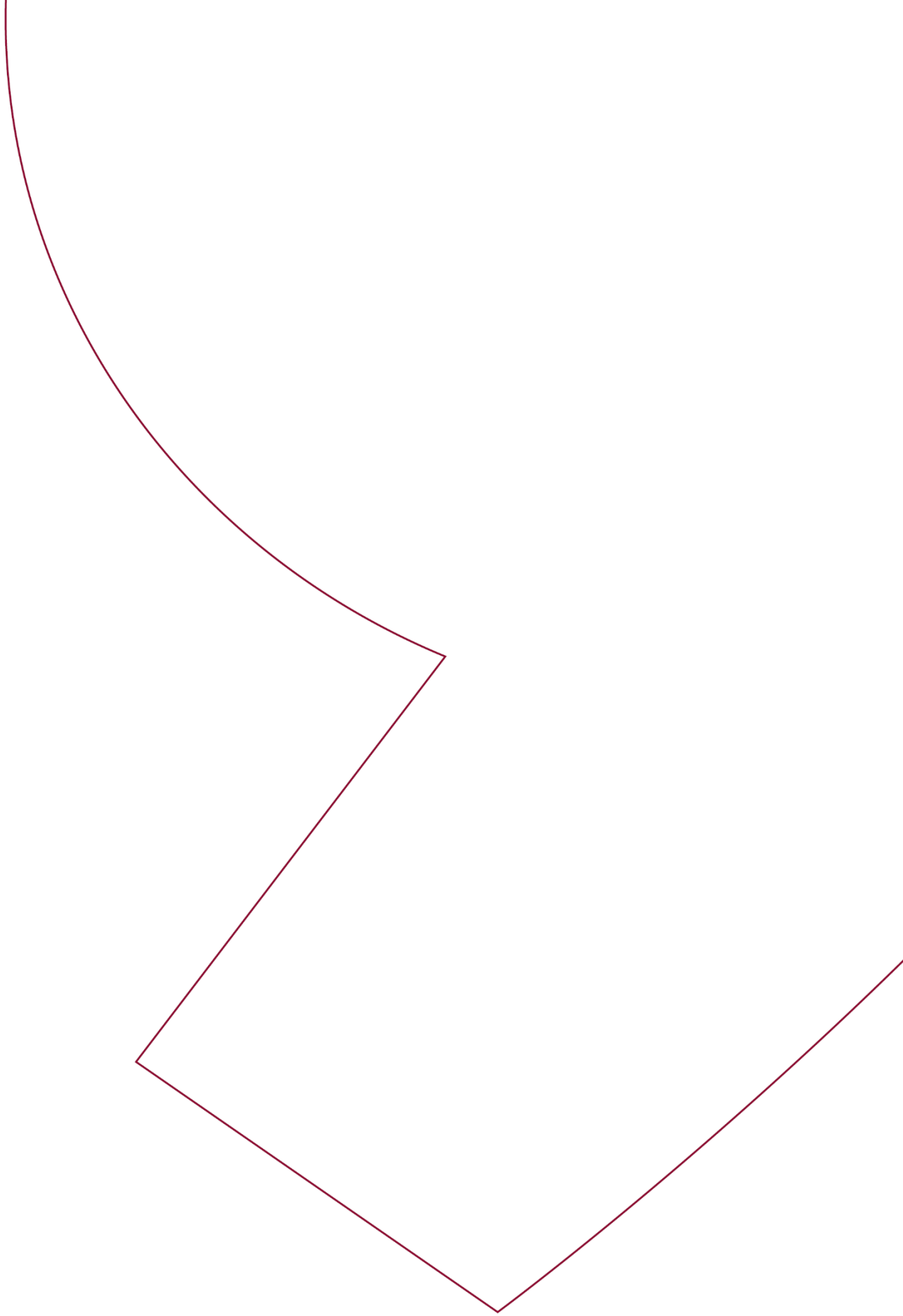

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Muziek
voltijd

ArtEZ University of the Arts

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Muziek
voltijd

ArtEZ University of the Arts

CROHO nr. 34739

Hobéon Certificering & Accreditatie

Datum

27 juni 2022

Auditpanel

Drs. J.E.J. Rutten

M.D. Loeven BA

B.J. Suer

S.I. Nijsten

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	6
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	35
6.	AANBEVELINGEN	36
BIJLAGE I	Scoretabel	37
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	38
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	42
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	43

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	ArtEZ University of the Arts
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Bachelor Muziek
registratienummer croho	34739
domein/sector croho	Taal en Cultuur
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Music
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	<ol style="list-style-type: none"> a. Jazz & Pop (Arnhem) b. Jazz & Pop (Zwolle) Popacademie (Enschede) MediaMusic (Enschede) Klassieke Muziek (Zwolle) Muziektheater (Arnhem)
locaties	Arnhem, Zwolle, Enschede
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	<ol style="list-style-type: none"> a. Engels b. Nederlands Nederlands Nederlands Nederlands en Engels Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	12, 16 en 17 mei 2022

2. SAMENVATTING

De opleiding Muziek van ArtEZ University in the Arts (hierna: ArtEZ) kent de volgende zes studierichtingen: Jazz & Pop Nederlandstalig, Jazz & Pop Engelstalig, Klassieke Muziek, Muziektheater, MediaMusic en de Popacademie.

ArtEZ biedt deze studierichtingen in drie verschillende steden aan: Arnhem, Zwolle en Enschede. ArtEZ biedt Jazz & Pop zowel in Zwolle als in Arnhem aan, waarbij het onderwijs van Jazz & Pop op de locatie Arnhem Engelstalig is. Het onderwijs van Klassieke Muziek is tweetalig: Nederlands of Engels.

De opleiding leidt o.a. op tot uitvoerend musicus (als solist of in groepsverband in orkesten, ensembles, bands, koren) en/of singer-songwriter, theatermaker of -speler, componist, muziekproducent of -manager.

Onderwerp 1. Beoogde leerresultaten

De competenties/leerresultaten voldoen aantoonbaar aan de eisen die het internationale werkveld aan afgestudeerden stelt. De opleiding/de studierichtingen onderhouden daarover regelmatig contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (internationale) werkveld.

De mate waarin de visie op het toekomstige beroep van de musicus scherp was voor alle betrokkenen binnen de studierichting – dus hoofden, (gast)docenten en studenten – verschilt nog per studierichting. Dat was bij een aantal studierichtingen al (heel) goed op orde, maar vraagt bij een aantal andere nog aandacht. Het auditteam acht het wezenlijk dat alle betrokkenen bij elke studierichting helder hebben/krijgen wat het kunnen en moeten schakelen met het veranderende veld impliceert voor studenten. Dit zorgt voor een scherpe(re) visie op de beroepspraktijk en voor een duidelijke(re) koers in het programma en (meer) eenheid in het team. Daarnaast wil het auditteam een scherpere visie op de veelheid in het aanbod van de opleiding Muziek op drie locaties en de profilering per locatie en studierichting zien. Uit de competentieset blijkt, dat de opleiding expliciet aandacht besteedt aan het vermogen tot onderzoek en ontwikkeling. Ook het internationale perspectief komt in de competentieset duidelijk terug.

Het auditteam is van oordeel dat alle studierichtingen van de opleiding voldoen aan basiskwaliteit met betrekking tot de eisen van standaard 1. Het ontwikkelpunt dat er voor een aantal studierichtingen nog ligt met betrekking tot het aanscherpen van de eigen visie op de beroepspraktijk staat dit positieve oordeel niet in de weg. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 1.

Onderwerp 2. Programma

De studierichtingen op de verschillende locaties zorgen voor een breed en flexibel programma, dat de studenten de gelegenheid biedt alle beoogde competenties/leerresultaten op het gewenste niveau te ontwikkelen. Elke studierichting geeft daaraan zijn eigen specifieke inkleuring en legt eigen accenten. Er is veel ruimte voor de studenten voor een eigen invulling/profilering via minoren/keuzevakken, vrije ruimte en studenten kunnen ook over de locaties heen bij andere studierichtingen lessen volgen. Dat is een sterk punt. Ook krijgen de studenten op de verschillende locaties in projecten de mogelijkheid om interdisciplinair samen te werken met studenten van andere opleidingen binnen ArtEZ.

De studierichtingen besteden door de hele studie heen veel aandacht aan het ontwikkelen van praktische vaardigheden/skills via lessen in het hoofdvak.

Ondernemerschap komt in alle studierichtingen in meer of mindere mate aan bod. Bij de studierichtingen MediaMusic en de Popacademie is dit heel sterk door de verwevenheid van ondernemerschap in het hele curriculum. Ook zorgen deze studierichtingen er door de vele externe projecten en opdrachten - o.a. via het eigen Productiebureau PAMM - voor dat de studenten al gedurende hun studie kunnen 'landen' in het werkveld, het werkveld leren kennen en omgekeerd dat het werkveld en het publiek hen leert kennen. De studenten Jazz & Pop in Zwolle waren over de binnen de studie gelegde contacten met het werkveld en het publiek het minst tevreden. De docenten zouden hen meer mogen ondersteunen in het vinden van goede

externe plekken om op te treden. Ook zouden de docenten Jazz & Pop in Zwolle en Klassieke Muziek nog eens moeten kijken naar de ruimte voor studenten om te werken aan eigen projecten in relatie tot de verplichting aanwezig te zijn in de lessen.

Elke studierichting besteedt in het curriculum voldoende aandacht aan het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden. Bij een aantal studierichtingen is onderzoek door het hele programma heen verweven. Andere studierichtingen kennen een aparte onderzoekslijn of aparte modules voor onderzoek.

Er is in de curricula ook voldoende aandacht voor internationale ontwikkelingen en samenwerking en voor het kunnen ontwikkelen van internationale kennis en vaardigheden, ook via internationalisation@home in contacten met internationale studenten en (gast)docenten met hun internationale ervaringen. Aandacht voor diversiteit en interculturaliteit verschilt nog per studierichting.

De studierichtingen hanteren een duidelijke toelatingsprocedure en zorgen voor een goede aansluiting o.a. door het aanbieden van vooropleidingen.

De studenten zijn – afgezien van de hierboven genoemde wensen – gemiddeld zeer tevreden over de inhoud en de studeerbaarheid van de opleiding.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande en met in achtneming van de ontwikkelpunten die er nog zijn tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 2, 3, 4 en 5 voor alle studierichtingen van de opleiding Muziek.

Onderwerp 3. Personeel

De studierichtingen van de opleiding Muziek worden verzorgd door een groep vaste kerndocenten met een grote aanstelling, een kleine groep docenten in de flexibele schil met een kleinere aanstelling of tijdelijk contract en gastdocenten. De docenten beschikken met elkaar over alle benodigde specifieke expertise om de lessen te kunnen verzorgen. Ze vullen elkaar hierin goed aan. Ook zorgen zij mede op basis van hun werkzaamheden in de actuele (internationale) beroepspraktijk van de muziek voor inbreng van nieuwe ontwikkelingen. Het auditteam vernam daarvan interessante voorbeelden bij verschillende studierichtingen, zoals het uitnodigen van professionele makers, regisseurs, spelers bij Muziektheater of het werken met roulerende externe coaches voor studenten bij MediaMusic en de Popacademie of het zelf mogen zoeken van een externe coach bij de stages Klassieke Muziek en Muziektheater.

Voor gewenste wijzigingen in de samenstelling van de docententeams is aandacht, waaronder voor het realiseren van meer diversiteit op verschillende terreinen.

De studenten zijn over het algemeen zeer tevreden over de kwaliteit van hun docenten. Zij roemen hun hoofdvakdocenten, die zij echte rolmodellen vinden. Daar waar er nog wensen zijn, vinden zij gehoor bij het hoofd van hun studierichting.

Werken met en vanuit verschillende perspectieven is, zeker in een kunstopleiding, een vereiste. Dat vraagt om diversiteit, ook in het personeelsbestand. Het auditteam zou het goed vinden, als er (meer) tempo gemaakt wordt in het aantrekken van nieuwe, jongere docenten en in het realiseren van een grotere diversiteit.

De opleiding zorgt ook voor voldoende gezamenlijke en individuele professionaliseringsactiviteiten. De Engelse taalvaardigheid van docenten die les geven aan de studenten in de Engelstalige studierichting Jazz & Pop Arnhem en de tweetalige studierichting Klassieke Muziek voldoet aan het beoogde niveau C1.

Het auditteam is grond van bovenstaande en met in achtneming van de wensen die er nog zijn met betrekking tot de samenstelling van de docententeams, van oordeel dat de opleiding zeker voldoet aan basiskwaliteit. Het oordeel luidt daarom 'voldoet' voor standaard 6 voor alle studierichtingen van de opleiding Muziek.

Onderwerp 4. Voorzieningen

Alle studierichtingen kunnen beschikken over voldoende tot zeer goed geoutilleerde gebouwen met voldoende tot up-to-date voorzieningen. Studenten zijn hierover zeer tevreden, zij het dat er voor de studenten Muziektheater nog wensen leven met betrekking tot een eigen

experimenteerruimte op de locatie Arnhem en voor Jazz & Pop in Zwolle nog wensen zijn met betrekking tot een eigen podium in het gebouw. De zogenoemde 4^e locatie - een gezamenlijke digitale speelplek via sync audio en video en verbinding via blackfiber glasvezelnet tussen de drie locaties - heeft veel potentie voor het samen musiceren en lessen volgen over de locaties heen. Ook de andere kunstvakopleidingen van ArtEZ met hun voorzieningen en de aanwezige organisaties en/of faciliteiten in de nabije omgeving van de opleiding Muziek dragen bij aan de realisatie van het programma.

De opleiding zorgt ervoor dat alle studenten met en zonder beperking voldoende en passende begeleiding krijgen bij hun studie. Elke student krijgt een studieloopbaanbegeleider, maar de studenten kunnen indien nodig/gewenst ook bij de andere (hoofdvak)docenten terecht voor ondersteuning. De studenten zijn heel tevreden over de studiebegeleiding.

De informatievoorziening is adequaat.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 7 en 8. De wensen die er nog leven bij de studenten Muziektheater Arnhem en Jazz & Pop Zwolle en de gedeeltelijke toegankelijkheid tot de faciliteiten voor studenten met een fysieke beperking die ArtEZ zelf als aandachtspunt noemt, staan dit positieve oordeel niet in de weg.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

Alle studierichtingen van de opleiding Muziek besteden expliciet en doorlopend aandacht aan de kwaliteit van het onderwijs zodat de studenten de beoogde leerresultaten kunnen ontwikkelen en het curriculum aansluit op actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk van de muziek. Daar betrekken de twee directeuren en de hoofden van de verschillende studierichtingen van de opleiding de studenten, de docenten, het werkveld en de alumni op verschillende manieren actief bij. Ook de examencommissie en de afdeling Onderwijs & Kwaliteit van ArtEZ vervullen hierin een belangrijke adviserende, borgende en sturende rol.

Naar aanleiding van evaluaties en overleggen, nemen de studierichtingen waar nodig/gewenst aantoonbaar verbetermaatregelen. Daarvan trof het auditteam een aantal mooie voorbeelden van aan, zoals het beter spreiden van de lessen bij Jazz & Pop Zwolle, het verminderen van het aantal toetsmomenten bij MediaMusic en de Popacademie, het vernieuwen van het curriculum van Klassieke Muziek en het aanpassen van de positie van de twee hoofdvakken 'Composition for Film and Theatre' en 'Composition for film online' bij Jazz & Pop Arnhem.

Het auditteam is positief over de borging van de kwaliteit en komt op grond van bovenstaande tot het oordeel voldoet voor standaard 9 voor alle studierichtingen van de opleiding Muziek.

Onderwerp 6. Toetsing

ArtEZ/de hogeschool heeft een duidelijk toetsbeleid op basis waarvan de verschillende studierichtingen van de opleiding Muziek een eigen toetsplan en toetsprogramma hebben opgesteld. Elke studierichting zorgt dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze plaatsvindt. Elke studierichting heeft een duidelijke bij de eigen richting passend afstudeerprogramma met veel vrijheid voor de eigen profilering van de studenten. De studenten zijn tevreden over de duidelijkheid van het toetsen en beoordelen.

Over het toetsen en beoordelen binnen een aantal studierichtingen was het auditteam zeer te spreken. Voor een aantal andere studierichtingen zag het auditteam nog ontwikkelpunten, waaronder het onderling kalibreren en het expliciet(er) schriftelijk onderbouwen van het oordeel. Ook de omvang en kwaliteit van de schriftelijke feedback was nog wisselend. Op dit laatste aspect let de examencommissie al scherp. Tevens acht het auditteam het belangrijk dat de docenten/examinatoren ook tussen de locaties gaan kalibreren, zodat er (meer) overeenstemming komt in de wegging en het uiteindelijke oordeel over het gerealiseerde niveau. Het zou goed zijn als de docenten van de studierichtingen -meer dan nu gebeurt- met en van elkaar leren en good en bad practices uitwisselen.

De examencommissie vervult een stevige zowel proactieve als reactieve rol in de borging van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen binnen elke studierichting. Daarover was het auditteam heel positief.

Het auditteam is op grond van bovenstaande en met in achtneming van de ontwikkelpunten die er op verschillende punten nog zijn voor een aantal studierichtingen van oordeel dat de opleiding basiskwaliteit aantoont. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Onderwerp 7. Gerealiseerde leerresultaten

Alle studenten van de vijf afstudeerrichtingen van de opleiding Muziek hebben in hun verschillende eindwerken (presentaties/(zelfgemaakte)voorstellingen/concerten, businessplannen, onderzoeksverslagen en andere eindproducten) aangetoond dat zij kunnen denken en handelen als startbekwaam musicus, maker, schrijver, producer, manager. Alle studenten hebben terecht hun diploma gekregen. Alhoewel het niveau van het musiceren voldoende was, miste het auditteam bij een aantal afgestudeerden van de studierichtingen van Jazz & Pop Zwolle, Jazz & Pop Arnhem en Klassieke Muziek het eigen artistieke profiel in het afstudeerconcert. Deze studenten toonden over het geheel (te) weinig eigenheid. Dat is nog een ontwikkelpunt. Bij de studenten van MediaMusic, de Popacademie en Muziektheater was de eigen profilering in de verschillende eindwerken juist (heel) goed terug te zien/te horen.

Dat de afgestudeerden het beoogde niveau hebben behaald blijkt ook uit de wijze waarop zij landen in het werkveld of doorstuderen aan een masteropleiding. Nagenoeg alle afgestudeerden hebben een baan in het werkveld van de muziek; in de helft van de gevallen in combinatie met ander betaald werk.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 11 voor alle studierichtingen van de opleiding. Het ontwikkelpunt voor sommige studenten met betrekking tot de eigen profilering staat dit oordeel niet in de weg, daar het auditteam het niveau van het musiceren van de betreffende studenten als voldoende beoordeelde.

Algemene conclusie:

Op alle locaties bij alle studierichtingen zorgen zeer betrokken docenten er met elkaar voor dat de studenten in meer en in sommige gevallen op bepaalde punten in wat minder grote mate goed worden toegerust voor hun toekomstige beroepspraktijk. De studenten krijgen veel ruimte om de musicus te worden die ze willen zijn/worden. Het auditteam acht het belangrijk dat de studierichtingen nu overgaan tot het meer met en van elkaar gaan leren.

Het auditteam beoordeelde alle standaarden voor alle studierichtingen van de opleiding als 'voldoet' en komt op basis hiervan tot het eindoordeel 'positief' voor de opleiding.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 27 juni 2022.

3. INLEIDING

ArtEZ University of the Arts

De hbo-bacheloropleiding Muziek van het ArtEZ Conservatorium maakt deel uit van ArtEZ University of the Arts. ArtEZ is een van de grootste kunsthogescholen in Nederland en is gevestigd in Arnhem, Enschede en Zwolle.

De hogeschool verzorgt voor ruim 3000 studenten een samenhangend aanbod van vooropleidingen, bachelor- en masteropleidingen in beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, theater, dans, creative writing en kunsteducatie.

ArtEZ is een gespecialiseerde kennisinstelling, waarin lectoren theorie en praktijk verbinden en werkt samen met een groot aantal partners in binnen- en buitenland, zoals onderwijsinstellingen, bedrijven, overheden en non-profitorganisaties.

ArtEZ Conservatorium

Het ArtEZ Conservatorium is een van de grootste conservatoria in Nederland en is ontstaan in 2006 vanuit een fusie van drie conservatoria uit Arnhem, Enschede en Zwolle.

Het conservatorium kenmerkt zich door verschillende locatieprofielen en culturen, een verscheidenheid aan opleidingen en studierichtingen per stad, maar met een gemeenschappelijke missie: het opleiden van onafhankelijke, kritische, veerkrachtige en creatieve muziekprofessionals die verbanden kunnen leggen en kunnen opereren binnen complexe sociale en maatschappelijke netwerken en ontwikkelingen.

Ruim 850 studenten volgen er onderwijs.

In onderstaande tabel een overzicht van het aanbod per locatie, inclusief de varianten en de taal waarin het onderwijs wordt aangeboden.

De master Muziek is al eerder in 2019 positief geaccrediteerd en valt buiten de scope van de huidige accreditatie in 2022.

Croho's	Arnhem	Enschede	Zwolle
Ba Muziek	Jazz & Pop (vt, EN) Muziektheater (vt, NL)	Popacademie (vt, NL) MediaMusic (vt. NL)	Jazz & Pop (vt, NL) Klassieke Muziek vt, NL/EN)
Ba Docent Muziek		Docent Muziek (vt. op Maat, NL)	Docent Muziek (vt. op Maat, NL)
Ba Muziektherapie		Muziektherapie (vt, NL)	
Ma Muziektherapie		Muziektherapie (vt, dt, EN)	
Ma Muziek	Jazz & Pop (vt, EN) Muziektheater (vt. NL)	The sound of innovation (vt, EN)	Jazz & Pop (vt. EN) Klassieke Muziek (vt, EN)

De twee masteropleidingen zijn organisatorisch ondergebracht bij de eenheid Masteropleidingen van ArtEZ. Zij maken formeel geen onderdeel uit van het conservatorium, maar werken wel inhoudelijk samen met de bacheloropleidingen. Inhoudelijk sluiten de masters nauw aan op de bachelors.

De hoofden van de bachelors zijn betrokken bij de inhoud van de masters en delen hun docenten. Daarnaast verzorgen de twee masteropleidingen hun onderwijs binnen de muren van het conservatorium en maken ze gebruik van de faciliteiten en ondersteuning van het conservatorium.

Het conservatorium wordt aangestuurd door twee directeuren, waarbij een directeur verantwoordelijk is voor Arnhem en Zwolle en een directeur voor Enschede. Samen zijn de directeuren verantwoordelijk voor het ArtEZ Conservatorium als geheel. Met de hoofden van de

opleidingen en de studierichtingen (binnen de opleiding Muziek) en de coördinatoren van de drie onderwijsbureaus vormen zij het Managementteam (MT).

Bacheloropleiding Muziek

Zoals al uit bovenstaand schema blijkt, kent de hbo-bacheloropleiding Muziek zes studierichtingen die op de drie verschillende locaties worden aangeboden.

Binnen de studierichting Jazz & Pop op de locatie Arnhem is het onderwijs Engelstalig. Deze studierichting kent een instroom uit een groot aantal landen.

De studierichting Klassieke Muziek biedt haar onderwijs sinds de herziening van haar curriculum in 2019 tweetalig aan: in het Nederlands en in het Engels. De groep studenten in de Engelstalige klas is nog klein. Bij sommige lessen zitten de Nederlandse studenten en de studenten uit de Engelse klas van hetzelfde studiejaar daarom samen. Dan is de voertaal Engels. De Popacademie in Enschede kent verschillende uitstroombifferentiaties en specialisatiemogelijkheden, zoals performing artist, studio-sessie, bandleider, musicmanager, musiconoom, songwriter, producer en educator.

De studenten van de studierichting MediaMusic kunnen zich via een vast programma in jaar 1 en 2 en keuzeruimte in jaar 3 en 4 ontwikkelen in de volgende beroepsrollen:

- Composer (films, games, media)
- Music Producer (media, bands, artist, electronic)
- Songwriter
- Orchestrator/Arranger
- Educator
- Music Manager
- Sound Designer (synthesis, samplelibrary, soundlibrary)
- Audio Engineer (studio, live, mastering)
- Performer (instrumentalist / vocalist / artist)
- Programmer
- Overige audio/muziek profielen

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2016)

Het auditteam dat in 2016 de audit bij de opleiding Muziek van ArtEZ uitvoerde, oordeelde positief over alle standaarden. Het auditteam gaf de opleiding nog de volgende aandachtspunten en aanbevelingen mee:

- de opleiding kan zich nog verder ontwikkelen als het gaat om de input van actuele en innovatieve kennis noodzakelijk voor de ontwikkeling van een visie op muziek en de rol van de samenleving;
- de opleiding heeft één werkveldcommissie voor alle studierichtingen, terwijl de recente koers richting profilering van de studierichtingen wellicht vraagt om input van meer specialistische expertise die aansluit bij de oriëntatie van de verschillende opleidingsprofielen;
- ook een nauwere relatie met een lectoraat dat mee kan denken zou de opleiding kunnen ondersteunen bij verdere concretisering van haar visie en de rol van onderzoek daarbinnen;
- in het verlengde daarvan is de commissie van oordeel dat er ruimte is voor meer kruisbestuiving en samenwerking, zowel tussen docenten als tussen studierichtingen en opleidingen. Dat geldt met name voor de richtingen in Zwolle waar mogelijkheden tot samenwerking nog relatief weinig worden benut door studenten en docenten;
- ook in Enschede liggen er meer kansen voor samenwerking de bacheloropleidingen Muziektherapie en Docent Muziek;
- de commissie concludeert dat de opleiding de studiebegeleiding en beoordelingssystematiek in lijn moet brengen met het opleidingsprofiel waarin persoonlijke ontwikkeling en eigenheid van de student centraal staat;
- ook zou de commissie willen aandringen op een sterkere onderbouwing en kalibratie van eindbeoordelingen waarin de afweging van en de verhouding tussen proces en product transparant zijn geëxpliciteerd.

In onderstaand rapport beschrijft het auditteam dat de audit in mei 2022 uitvoerde bij de verschillende standaarden zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven genoemde aandachtspunten en aanbevelingen.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving. De uitgangspunten voor de inrichting van de opleiding passen bij de onderwijsvisie en het profiel van de instelling. De beoogde leerresultaten worden periodiek geëvalueerd.

Bevindingen

Beoogde leerresultaten

De studierichtingen van de opleiding Muziek van ArtEZ baseren zich aantoonbaar op het vernieuwde Opleidingsprofiel Muziek uit 2017. Vanwege belangrijke ontwikkelingen in het werkveld was het nodig dit profiel bij te stellen. Het landelijk Netwerk Muziek (waarin alle opleidingen Muziek zijn vertegenwoordigd) en vertegenwoordigers vanuit het werkveld (de Federatie Cultuur) hebben samen het vernieuwde profiel opgesteld. Daarna is het opleidingsprofiel gevalideerd door het werkveld, door de Federatie Cultuur en de eigen beroepenveldcommissies van de opleidingen Muziek.

In het opleidingsprofiel is een schema opgenomen, waarin in beeld is gebracht wat de relatie is van elke competentie (leerresultaat) met het European Qualification Framework (NLQF), het Nederlands Kwalificatiekader (NLQF) en de Dublin Descriptoren. Daarmee hebben de opleidingen het bachelorniveau geborgd.

In het competentieprofiel staan de volgende competenties centraal:

- ambachtelijk vermogen
- creërend vermogen
- omgevingsgerichtheid
- vermogen tot onderzoek en ontwikkeling
- communicatief vermogen
- organiserend vermogen
- didactisch vermogen

De competenties 'creërend vermogen', 'ambachtelijk vermogen' en 'omgevingsgerichtheid' worden als de meest typerende beschouwd voor een musicus.

De studierichtingen van de opleiding Muziek van ArtEZ hebben het opleidingsprofiel vervolgens vertaald naar de eigen studierichting. Elke studierichting heeft een competentiematrix opgesteld waarin zij per studiejaar voor elke module duidelijk in beeld heeft gebracht aan welke competentie(s) er in de betreffende module wordt gewerkt. (Zie verder standaard 2-5.)

Eigen inkleuring/profilering

Zoals al in de inleiding is beschreven heeft het ArtEZ Conservatorium in de drie steden eigen profielen die passen bij de steden en de regio's waarin de studierichtingen van de opleiding Muziek samenwerken met lokale partners. Deze samenwerking heeft bijgedragen aan aanscherping van de locatieprofielen en is vervolgens vastgelegd in een visiedocument 'Spelen op duizend Podia' (2016).

Uit dit visiedocument en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de focus van de opleiding is gewijzigd. Was de focus in het verleden vooral podiumgericht, op een plek in een orkest, ensemble of band, de afgelopen jaren is de maatschappelijke betekenis van muziek een steeds belangrijker uitgangspunt geworden in het onderwijs en staat ontwikkeling van artistieke en vakmanschap centraal. De opleiding wenst studenten op te leiden voor een breed scala aan werkpraktijken waarbij creëren, interpreteren, performen, doceren en begeleiden centraal staan.

Alle studierichtingen streven ernaar het onderwijs zo flexibel mogelijk te maken om tegemoet te komen aan de behoeften van de studenten in hun professionele en persoonlijke ontwikkeling. Alle studenten krijgen de ruimte om de musicus te worden die ze willen zijn en daar een eigen individuele inkleuring aan te geven. Het auditteam hoorde het laatgenoemde terug in alle gesprekken met docenten en studenten.

Tijdens de audit is ook dieper ingegaan op de visie op het (toekomstige) beroep van de musicus die ArtEZ wil opleiden. De mate waarin deze visie al scherp was voor alle betrokkenen binnen de studierichting – dus hoofden, (gast)docenten en studenten – verschilde. Bij de studierichtingen in Enschede – Popacademie en MediaMusic – kwam daarover een helder verhaal, dat ook goed terug was te zien in de uitwerking van het curriculum en in de eindwerken. Ondernemendheid ligt bij deze studierichtingen onder het volledige programma. Dit hoorde het auditteam ook terug in het gesprek met de studenten.

Ook de betrokkenen bij studierichting Muziektheater schetsten een duidelijk beeld van de beroepspraktijk van de toekomstige theatermakers die ArtEZ opleidt, te weten hedendaags muziektheater waarin de student muziek en theater combineert in nieuw, zelfgemaakt werk. De docenten voeren daarover veel gesprekken met elkaar en stemmen over de eigen inkleuring af met de (andere) opleidingen Muziektheater van Fontys en Codarts; waarbij Fontys zich richt op (zingen en spelen in) musicaltheater en bij Codarts de ontmoeting/integratie tussen theater, dans en muziek en performen centraal staat.

Binnen de studierichting Klassieke Muziek heeft in de visie op het beroep recent een verschuiving plaatsgevonden van het alleen maar opleiden tot het heel goed kunnen spelen/zingen naar het actief op zoek laten gaan naar welke rol de student kan en wil vervullen in de regio en in de maatschappij als musicus. Daartoe hebben de docenten met elkaar het curriculum in 2019 geheel vernieuwd. (Zie verder standaard 2-5.)

In de documentatie en in de gesprekken met de docenten en studenten Jazz & Pop van de locaties Arnhem en Zwolle was een gezamenlijke visie op de beroepspraktijk minder sterk terug te lezen/ te horen. De aansluiting op de beroepspraktijk/het eigen artistieke profiel was in de eindwerken – de presentatie - van sommige studenten Jazz & Pop ook nog niet duidelijk terug te zien/te horen. (Zie daarover standaard 11.)

In het gesprek met de hoofden van de studierichtingen bleek dat zij wel goed weten welke kant zij op willen met de eigen studierichting. Daarover voeren zij op 'hoofdenniveau' zeer regelmatig overleg met elkaar. De hoofden zijn duidelijk de motor van de studierichtingen.

Het auditteam acht het wezenlijk dat alle betrokkenen bij elke studierichting helder hebben/krijgen wat het kunnen en moeten schakelen met het veranderende veld impliceert voor studenten. Dit zorgt voor een scherpe(re) visie op de beroepspraktijk en voor een duidelijke(re) koers in het programma en (meer) eenheid in het team. Het auditteam beveelt de studierichtingen aan hierover ook onderling – ook met de opleidingen Docent Muziek en Muziektherapie - en met het werkveld uit te wisselen en met en van elkaar te leren van parels die er al aanwezig zijn. Er is op dit punt zeker teamoverstijgend winst te halen. Dat zorgt tevens voor eenheid binnen de bacheloropleiding Muziek van ArtEZ en voor (meer) duidelijkheid waarom er deze veelheid is in het aanbod op drie locaties en wat de profilering van elke locatie en studierichting is. Daarmee kan de opleiding tevens studierichtingen-breed invulling geven aan het nieuwe instellingsplan 2022-2026 'Creating futures together'.

Het punt van visieontwikkeling en meer samenwerking en kruisbestuiving werd overigens ook al aanbevolen door het auditteam in 2016. Daarin zijn een aantal studierichtingen inmiddels dus goed geslaagd of op de goede weg.

Onderzoek

Uit de competentieset blijkt, dat de opleiding Muziek expliciet aandacht besteedt aan het vermogen tot onderzoek en ontwikkeling. De opleiding verwacht van de student dat hij zijn eigen artistieke prestaties evalueert en hiervoor gebruik maakt van reflectie en onderzoek op de eigen identiteit, het eigen handelen en werken, inclusief dat van anderen om zo zijn artistieke prestatie voortdurend te verbeteren. Het auditteam acht dit passend bij de student Muziek. Elke studierichting heeft deze competentie vervolgens uitgewerkt naar het eigen curriculum. (Zie daarvoor verder standaard 2-5.)

Internationale en interculturele dimensie

Het internationale perspectief komt o.a. nader aan de orde in de competentie 'omgevingsgerichtheid'. De opleiding verwacht van de studenten dat zij in verschillende internationale en interculturele contexten werken, ontwikkelingen in de (inter)nationale beroepspraktijk en de samenleving signaleren en bijdragen aan innovatie. De opleiding stelt terecht dat muziek niet is gebonden aan landsgrenzen. De opleiding wil studenten laten kennismaken met een zo breed mogelijk werkveld en hen confronteren met een grote diversiteit aan denkwijzen en culturele en maatschappelijke ontwikkelingen. (Zie verder standaard 2-5.)

Afstemming met vakgenoten en het werkveld

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding/de studierichtingen op verschillende manieren contact houden met vakgenoten en het werkveld over de eisen aan de afgestudeerden en over de opzet en inhoud van de curricula. Dat gebeurt o.a. op de volgende manier:

- vertegenwoordigers van de opleiding participeren in de landelijke overleggen van de bacheloropleidingen Muziek;
- (gast)docenten werken in de (inter)nationale beroepspraktijk als uitvoerend musicus, componist, theatermaker, muziekproducent, cultureel ondernemer en nemen hun ervaringen mee naar de opleiding;
- elke studierichting kent een eigen werkveldcommissie (in oprichting), die in de plaats is gekomen van de crahobrede werkveldcommissie die tot drie jaar geleden bestond. De commissieleden zorgen voor inbreng van actuele ontwikkelingen en specifieke thema's die van belang zijn voor de ontwikkeling van de studenten;
- elke studierichting kent samenwerkingspartners in de regio die betrokken worden bij het onderwijs binnen en buiten de muren van de school en de opleiding waar gewenst/nodig feedback kunnen geven op de (uitwerking van de) competenties en het curriculum;
- de opleiding is lid van internationale netwerken zoals het internationaal theaterschoolnetwerk École des Écoles en the International Association of Schools of Jazz (IASJ). Docenten van de opleiding bezoeken conferenties van bijvoorbeeld de Association of European Conservatories (AEC) en Innovative Conservatoires (ICON).

Weging en Oordeel: voldoet

De competenties/leerresultaten voldoen aantoonbaar aan de eisen die het internationale werkveld aan afgestudeerden stelt. De opleiding/de studierichtingen onderhouden daarover regelmatig contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (internationale) werkveld.

De mate waarin de visie op het toekomstige beroep van de musicus al scherp was voor alle betrokkenen binnen de studierichting verschilt nog per studierichting. Dat was bij een aantal studierichtingen al (heel) goed op orde, maar vraagt bij een aantal andere studierichtingen nog aandacht. Het is wezenlijk dat alle betrokkenen bij elke studierichting helder hebben/krijgen wat het kunnen en moeten schakelen met het veranderende veld impliceert voor studenten. Daarnaast wil het auditteam een scherpere visie op de veelheid in het aanbod en de profilering zien.

Uit de competentieset blijkt, dat de opleiding expliciet aandacht besteedt aan het vermogen tot onderzoek en ontwikkeling. Ook het internationale perspectief komt hierin duidelijk terug.

Het auditteam is van oordeel dat alle studierichtingen van de opleiding voldoen aan basiskwaliteit met betrekking tot de eisen van standaard 1. Het ontwikkelpunt dat er voor een aantal studierichtingen nog ligt met betrekking tot het aanscherpen van de eigen visie op de beroepspraktijk staat dit positieve oordeel niet in de weg. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 1.

4.2. Programma

Standaard 2 (programma-oriëntatie): Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Toelichting NVAO: Het programma sluit aan bij de actuele (internationale) ontwikkelingen, eisen en verwachtingen in het beroepenveld en in het vakgebied. Academische vaardigheden en/of onderzoeks- en/of beroepsgerichte competenties krijgen invulling op een wijze die past bij de oriëntatie en het niveau van de opleiding.

Standaard 3 (programma-inhoud): De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Standaard 4 (programma-leeromgeving): De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De vormgeving van het programma draagt bij aan de realisatie van de beoogde leerresultaten. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten een actieve rol nemen in de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). De inrichting van de leeromgeving past bij de onderwijsvisie van de instelling. Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

Bevindingen

▪ **Koppeling leerresultaten – inhoud programma's Muziek**

Het auditteam heeft geconstateerd dat de studierichtingen op de verschillende locaties zorgen voor een breed en flexibel programma, dat de studenten de gelegenheid biedt alle beoogde competenties/leerresultaten op het gewenste niveau te ontwikkelen. Elke studierichting geeft daaraan haar eigen specifieke inkleuring en legt eigen accenten.

In het curriculum van de eerste twee studie jaren staat de basis - het ambacht en een brede ontwikkeling van de studenten – centraal. Daarin komen de eigen vaardigheden – het hoofdvak/de skills – op een steeds hoger niveau aan de orde en krijgen de studenten o.a. lessen in (muziek)theorie en harmonie en waar van toepassing muziektechnologie. Bij Jazz & Pop werken de studenten zowel aan hun competentieontwikkeling op het gebied van Jazz als van Pop. Dit is voor velen de reden dat ze voor deze 'gecombineerde' studierichting bij ArtEZ hebben gekozen. (Zie ook de paragraaf 'tevredenheid studenten'.)

Ook staat 'educatie' in een bij de studierichtingen passende vorm op het programma, omdat veel studenten na afstuderen ook les gaan geven op hun instrument of anderen gaan coachen. Tevens besteedt elke studierichting in het curriculum aandacht aan het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden en het doen van onderzoek. (Zie verder de paragraaf 'onderzoek'.)

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, is het curriculum van Klassieke Muziek met ingang van 2019 geheel vernieuwd. Studenten krijgen nu van meerdere hoofddocenten les en de docenten hebben met elkaar gezorgd voor een expliciete koppeling van hoofdvak met de andere vakken.

Met name vanaf het derde studiejaar komt er naast de lessen in het hoofdvak, steeds meer ruimte voor een eigen invulling/inkleuring voor de studenten. (Zie ook de paragraaf 'Studentgerichtheid, persoonlijke profilering en keuzevrijheid'.) Door de roosters steeds beter op

elkaar af te stemmen, zorgen de studierichtingen ervoor dat studenten ook bij andere studierichtingen en/of op andere locaties (keuze)modules en/of minoren kunnen volgen. Het auditteam hoorde daarvan een aantal voorbeelden, zoals het volgen van lessen harp bij Jazz & Pop door een student klassieke muziek of lessen bij MediaMusic door een student van de Popacademie of Jazz & Pop. Alle studenten die het auditteam sprak, bevestigden dat er zeker mogelijkheden zijn voor het elders volgen van lessen. Zij kunnen dit wanneer zij dat wensen, aangeven bij hun docenten.

Daarnaast biedt elke locatie mogelijkheden om over de studierichting heen met andere opleidingen samen te werken in bijvoorbeeld projectenweken en bij festivals. Zo werken studenten Muziek op de locatie Arnhem samen met studenten van Art & Design en Theater & Dans in het jaarlijks terugkerende interdisciplinair project 'Pleasure Island', maken de studenten bij hun voorstelling/optreden gebruik van studenten 'print' voor posters en flyers of betrekken studenten Muziektheater studenten 'mode' bij hun muziektheatervoorstelling.

Op de locatie Enschede werken de studenten Popacademie en MediaMusic samen met studenten Muziektherapie en Docent Muziek in projectweken. Ook participeren de studenten van de Popacademie en MediaMusic samen in opdrachten van het Productiebedrijf PAMM¹ en nemen studenten MediaMusic regelmatig muziek op die studenten van de Popacademie met hun band spelen.

Op de locatie Zwolle werken de studenten Jazz & Pop, Klassieke Muziek en Docent Muziek samen in projectweken. Daarnaast organiseren de studierichtingen Jazz & Pop Arnhem en Zwolle jaarlijks de Instrument2daagse.

Met de komst van de zogenoemde 4e locatie, wordt het aantal samenwerkingsmogelijkheden nog groter. (Zie daarover standaard 7 en 8.)

Het auditteam concludeert dat het deel uitmaken van één hogeschool ArtEZ waarin studenten kunnen samenwerken met andere kunstopleidingen en studierichtingen van meerwaarde is voor elke student van de opleiding Muziek.

▪ **Praktijkgerichtheid en beroepsgerichtheid**

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding Muziek een sterke gerichtheid heeft op het ontwikkelen van praktische vaardigheden. Zoals al hierboven is vermeld, krijgen de studenten in alle studie jaren les in het hoofdvak/de skills. De studenten die het auditteam sprak waren evenwel wisselend tevreden over de mate waarin de docenten van hun studierichting hen al tijdens de studie ondersteunen bij 'het landen' in het werkveld, waardoor zij 'het werkveld' leren kennen en omgekeerd het werkveld en het publiek hen leert kennen.

De studenten van MediaMusic en de Popacademie waren hierover zeer te spreken. Ze zijn al vanaf de start van hun studie bezig met externe projecten en producties. De Popacademie heeft samen met MediaMusic een eigen productiebedrijf opgezet (PAMM-Productions), waardoor nauwe samenwerking met het werkveld gewaarborgd is. Het productiebedrijf wijst de studenten waar nodig de weg en organiseert in de projectweken de zogenaamde PAMM-dag². Naast het uitvoeren van reguliere taken brengt het ook studenten, afdelingen en docenten in verbinding met elkaar en met het specifieke veld van de culturele, creatieve, media- en entertainment-industrie. Ook zijn de Popacademie en MediaMusic onderdeel van het BIS (Basis Infra Structuur) convenant 'van Basis tot Booster'; de brede samenwerking in de wijde regio van talentontwikkelaars en podia. Studenten MediaMusic die het keuzeprofiel Musicmanagement volgen zijn werkzaam binnen PAMM-Productions en organiseren o.a. het jaarlijks terugkerende Booster Festival. Het auditteam is zeer te spreken over de kansen die de studenten in Enschede krijgen.

Voorbeelden van samenwerking binnen de andere studierichtingen zijn de jaarlijkse samenwerking van Muziektheater met het Karavaan Festival, de samenwerking van Klassieke Muziek met de Reisopera en orkest Phion, de samenwerking van Jazz & Pop Arnhem met het MusicMeeting Festival en studio Edgetip en de samenwerking Jazz & Pop Zwolle met

---

¹ PAMM: Popacademie + Media Music

² op deze dag gaan de studenten MediaMusic en studenten van de Popacademie met elkaar aan de slag met opdrachten vanuit het Productiebureau PAMM

Productiehuis / Poppodium Hedon die o.a. heeft geleid tot (de oprichting van) de Hedon Academy.

Studenten Klassieke Muziek en MediaMusic lopen in hun derde en/of vierde studiejaar ook een (lange) werkveldstage bij een muziekgezelschap, instelling of bedrijf. Ook studenten Muziektheater kunnen in hun vierde studiejaar kiezen voor een stage. De studenten kunnen daarbij zelf een externe coach zoeken, die hen desgewenst ook begeleidt bij het afstudeerproject. Daarover waren de studenten die het auditteam sprak, zeer tevreden.

Uit de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten Jazz & Pop Zwolle het minst tevreden zijn over de binnen de studie gelegde contacten met het werkveld en het publiek; mede vanwege het feit dat er in het eigen gebouw in Zwolle geen echt geschikte zaal is voor bijvoorbeeld jamsessies en het aantal podia in de stad beperkt (beschikbaar) is. Het aantal malen dat zij bij Hedon kunnen optreden is beperkt, aldus de studenten die het auditteam sprak. (Zie ook standaard 8-9).

Het auditteam vindt het net als de studenten passend dat de opleiding van de studenten verwacht dat zij zelf actief zijn in het zoeken naar mogelijkheden om in het werkveld aan de slag te gaan, bijvoorbeeld door op te treden op podia en festivals in een (eigen) ensemble, band of koor, te participeren in projecten in de regio, muziekles te geven et cetera. Maar de docenten mogen de studenten – zeker in Zwolle – ook wel ondersteunen in het vinden van goede externe plekken, zoals dat bijvoorbeeld in Enschede gebeurt. Het is belangrijk dat ze uit de 'eigen bubble' (kunnen) komen, aldus de studenten.

Tijdens de audit is met de docenten en studenten van elke studierichting aandacht besteed aan 'ondernemerschap'; een in de ogen van het auditteam cruciale competentie voor aankomende musici en muziekproducers. Het auditteam concludeert dat er nog flinke verschillen zijn in de mate waarin ondernemen aandacht krijgt. Zoals al bij standaard 1 is vermeld, ligt ondernemendheid bij de studierichtingen MediaMusic en de Popacademie in Enschede onder het volledige programma. Bij de andere studierichtingen zijn er wel aparte lessen over bijvoorbeeld financiën, rechten, het uitbrengen van een album en worden er bij studietoetsing gesprekken gevoerd over ondernemen, maar de studenten die het auditteam hierover sprak, gaven aan dat er (nog) meer aandacht voor ondernemerschap zou mogen zijn. Zoals al bij standaard 1 is beschreven, beveelt het auditteam de studierichtingen aan om meer met en van elkaar te leren.

▪ **Onderzoek**

Het auditteam heeft geconstateerd dat het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden en het doen van onderzoek in meer of mindere mate deel uitmaakt van het curriculum van elke studierichting. Bij een aantal studierichtingen is onderzoek door het hele curriculum heen verweven en voeren de studenten zeer frequent kleine onderzoekjes uit. Zo is onderzoek bij de Popacademie verweven in de projecten en zijn er bij Muziektheater wekelijks 'labs' waarin de studenten maken en onderzoeken. Bij de andere studierichtingen is er een aparte leerlijn onderzoek in het curriculum opgenomen of zijn er (nog) aparte onderzoeksmodules. Zo krijgen studenten bij MediaMusic bijvoorbeeld opdrachten om onderzoek uit te voeren naar onderwerpen die dicht bij hen zelf liggen maar waar anderen ook wat aan hebben. De docenten Jazz & Pop Arnhem gaven tijdens de audit te kennen dat zij af willen van losse lessen en graag onderzoek naar de eigen artistieke praktijk willen verweven in het hele curriculum.

Het auditteam dat ook de audit uitvoerde bij de bachelor- en masteropleiding Muziektherapie van het ArtEZ Conservatorium beveelt de studierichtingen aan om bij deze twee opleidingen te rade te gaan, zodat er waar relevant geleerd kan worden van ervaringen en best practices die er binnen deze opleidingen volop aanwezig zijn op het gebied van onderzoek.

- **Internationale en interculturele dimensie**

Het is de ambitie van de opleiding de studenten kennis te laten maken met een zo breed mogelijk werkveld en hen te confronteren met een grote diversiteit aan denkwijzen en internationale, (multi)culturele en maatschappelijke ontwikkelingen.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, is muziek niet gebonden aan landsgrenzen. In de documentatie trof het auditteam verschillende voorbeelden aan van internationale activiteiten en projecten. Zo werken studenten Jazz & Pop Arnhem met hoofdvak Composition for Film and Theatre bijvoorbeeld jaarlijks samen met drie instituten in het buitenland. Zij maken daarbij o.a. muziek bij korte animatiefilms van studenten van het College of Art in Edinburgh voor het jaarlijks terugkerend Europees animatiefilmproject.

Muziektheater kent al enige jaren een succesvolle uitwisseling met de Theaterschool in Zürich, waarbij studenten van beide hogescholen o.a. in twee weken samen een voorstelling maken.

MediaMusic onderhoudt contacten met internationaal opererende composers, musicproducers, sounddesigners en bedrijven in de vorm van coachings, opdrachten, pitches, stages, job en/of writing camps.

Ook de studierichtingen Klassieke Muziek, Jazz & Pop Zwolle en de Popacademie gaven voorbeelden van docent- en studentuitwisseling en verkenningen van internationale samenwerkingsverbanden. Tevens krijgen studenten van alle studierichtingen de mogelijkheid te participeren in uitwisselingsprogramma's via Erasmus.

Er vindt ook internationalisation@home plaats. Zo heeft de studierichting Jazz & Pop Arnhem mede vanwege het feit dat het onderwijs Engelstalig is, een grote aantrekkingskracht op studenten uit verschillende landen. In het studiejaar 2021-2022 studeerden er studenten met 21 verschillende nationaliteiten die elkaar ontmoeten in de lessen, bands en projecten die deel uitmaken van het onderwijsprogramma.

Het onderwijs van Klassieke Muziek wordt sinds de invoering van het nieuwe curriculum tweetalig aangeboden. Daardoor kunnen ook internationale studenten dit onderwijs nu volgen en kunnen Nederlandstalige studenten met hen in het Engels over muziek en musiceren spreken. Er was ten tijde van de audit een kleine groep internationale studenten, die deels apart en deels gezamenlijk met de Nederlandstalige studenten de lessen volgen. In dit laatste geval is de voertaal Engels.

Daarnaast hebben veel docenten als performer een internationale carrière en verzorgen zij masterclasses, workshops en summercourses in allerlei landen. Alle studierichtingen werken met internationale gastdocenten. Tevens bezoeken docenten internationale congressen en trainingen. Zij delen hun kennis en ervaringen met de studenten.

In de gesprekken tijdens de audit met docenten en studenten van nagenoeg alle studierichtingen is ook de aandacht voor diversiteit/interculturaliteit in de curricula aan de orde geweest. Het auditteam heeft geconstateerd dat de studierichtingen hierin nog wel verschillen van elkaar in tempo en realisatie. Net als geldt voor een grote(re) diversiteit in de instroom (zie verderop) en een grote(re) diversiteit in de docententeams (zie standaard 6), vindt het auditteam het belangrijk dat er ook in alle curricula voldoende tijd en aandacht is voor deze aspecten. De opleiding is hiermee al bezig.

- **Studentgerichtheid, persoonlijke profilering en keuzevrijheid**

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, biedt de opleiding/bieden de studierichtingen de studenten de ruimte om de musicus te worden die ze willen zijn en daar een eigen individuele inkleuring aan te geven. Het auditteam heeft geconstateerd dat de studierichtingen in hun programma een grote mate van keuzevrijheid bieden met minoren/keuzevakken en vrije ruimte; met name vanaf studiejaar 3 nadat - zoals hierboven is beschreven - in de eerste twee studiejaar de basis is gelegd/verworven.

Studenten MediaMusic kunnen zich ontwikkelen in verschillende beroepsrollen, zoals Composer, Music Producer, Songwriter, Orchestrator/Arranger, Sound Designer, Music Manager. (Zie ook de inleiding van dit rapport.)

Ook de Popacademie kent verschillende uitstroomdifferentiaties en specialisatiemogelijkheden, zoals performing artist, studio-sessie, bandleider, musicmanager, musiconoom, songwriter, producer en educator. De Popacademie stimuleert de studenten meerdere profielen te kiezen, omdat dat mogelijkheden biedt voor een brede talentontwikkeling en voor meer kansen op de arbeidsmarkt.

Studenten Muziektheater studeren op basis van een studieadvies aan het einde van jaar 2 verder in een van de drie profielen: speler/ muzikant, maker of educator.

De overige studierichtingen kennen geen specifieke uitstroomprofielen. Alle studenten krijgen evenwel alle ruimte om zich via de keuzemodules en vrije ruimte te profileren.

Ook het afstuderen mogen alle studenten op hun eigen manier invulling geven. (Zie standaard 10.) Dit leidt tot heel gevarieerde en interessante voorstellingen, producties en producten.

Uit de evaluaties en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de studenten de ruimte voor eigen profilering zeer waarderen.

Ten tijde van de audit dacht de opleiding na over andere vormen van keuzevrijheid en flexibilisering, zoals meer keuze in instroommomenten, studieduur, werkvormen, toetsmomenten en toetsvormen.

Enkele studenten Klassieke Muziek en Jazz & Pop kaartten tijdens de audit aan dat zij al eigen projecten deden en daarmee lichtelijk in de knel kwamen met de lessen op de opleiding die zij verplicht moeten bijwonen. Het auditteam beveelt het management (directie en hoofden) en de examencommissie aan daar nog eens naar te kijken, daar het al actief zijn in de beroepspraktijk voor de studenten (ook) van meerwaarde is.

▪ **Studeerbaarheid en studielast**

In de gesprekken tijdens de audit is met alle studenten gesproken over de studeerbaarheid en de studielast. De studenten meldden dat het op sommige momenten in de studie heel druk is, maar dat het ook afhangt van de vakken die ze kiezen en of ze er veel 'naast' doen. De studenten meldden, dat de docenten goed luisteren naar 'klachten' over de studielast. Zo zijn er inmiddels in het nieuwe curriculum van Klassieke Muziek aanpassingen gedaan.

Uit de documentatie blijkt dat de studierichtingen voldoende oog hebben voor fysieke en mentale gezondheid van de studenten. Er is tijdens projectdagen en -weken aandacht voor gezond musiceren en het herkennen en voorkomen van werk gerelateerde klachten en er zijn bijvoorbeeld yogalessen en mindfulness trainingen.

▪ **Tevredenheid studenten**

Uit de gesprekken tijdens de audit, de interne evaluaties en de Nationale Studenten Enquête (NSE) blijkt dat de studenten tevreden zijn over het programma. Het gemiddelde tevredenheidscijfer over de opleiding in de NSE is voor Jazz & Pop Arnhem 3.95 op een vijfpuntsschaal, voor Jazz & Pop Zwolle een 3.92, voor Klassieke Muziek een 3.97, voor MediaMusic een 4.12, voor Muziektheater een 4.15 en voor de Popacademie een 4.07.

Studenten Jazz & Pop benadrukten in het gesprek dat zij expliciet hebben gekozen voor deze gecombineerde opleiding, waarin ze breed leren van beide richtingen, dus én de theorie van Jazz én de theorie van Pop krijgen aangeboden en beide richtingen leren hanteren. Ze hebben bewust voor Arnhem of Zwolle gekozen om vrij te zijn in de uitvoering van hun eigen muziekkeuze en willen gedurende hun opleiding niet begrensd worden.

De studenten van de locatie Arnhem die de studierichting in het Engels volgen, meldden tevens dat zij in het eigen land van herkomst – in dit geval was dat voor alle vijf Duitsland – niet die opleiding konden vinden die bij hen paste. De opleiding in Duitsland was te strikt, had niet de docenten die de student zocht of was er in het geval van compositie in film alleen op masterniveau. Het auditteam waardeert het dat ArtEZ buitenlandse studenten die dat willen de mogelijkheid biedt om deze 'gecombineerde' opleiding te volgen.

Zoals hierboven al is vermeld, leven er nog wel wensen bij de studenten Jazz & Pop Zwolle op het gebied van (meer) contact met en optreden in het werkveld gedurende de studie en over de ruimte in het programma voor eigen activiteiten; dit laatste leeft ook bij studenten Klassieke Muziek.

Tevens noemden alle studenten dat het 'veilig' voelde binnen de opleiding. Er is geen sprake van een zware concurrentiestrijd en ellebogenwerk bij de studierichtingen van ArtEZ. Men gunt elkaar ook dingen, aldus een van de studenten.

▪ ***Instream en aansluiting***

De opleiding stelt conform de wet en conform een muziekoopleiding duidelijk eisen aan potentiële studenten. Zo moeten studenten beschikken over voldoende muzikaal talent en ontwikkelbaar zijn op hun talent. Ook kijkt de opleiding naar persoonlijke motivatie en nieuwsgierigheid.

Voor de Engelstalige studierichting Jazz & Pop en Klassieke Muziek is een aantoonbare beheersing van het Engels via een IELTS-toets noodzakelijk. Voor buitenlandse studenten die een van de Nederlandstalige studierichtingen willen volgen is de NT2 als instroomnorm verplicht.

De specifieke instroomeisen per studierichting verschillen vanwege de aard, resultaten en eindniveau. Zo verschillen bijvoorbeeld de eisen aan het uiteindelijk te realiseren niveau (de eindcompetentie) voor het 'muziekdeel' voor studenten Muziektheater van die van studenten Klassieke Muziek, Jazz & Pop, maar moeten de studenten Muziektheater wel een hoog niveau voor het 'theaterdeel' en het 'maakdeel' aantonen.

De opleiding hanteert een duidelijke toelatingsprocedure. Een toelatingscommissie beoordeelt het praktische (speel)deel van de auditie en de ontwikkelbaarheid van de studenten. Samen met de uitslag van de theorietoets stelt de examencommissie uiteindelijk vast of een student toelaatbaar is.

ArtEZ/de opleiding verzorgt open dagen (fysiek en online³), meeloopdagen en proefflessen om potentiële studenten een goed beeld te geven van de verschillende studierichtingen van de opleiding Muziek en het beoogde instroomniveau. Ook verzorgt het ArtEZ Conservatorium op de locaties Arnhem en Zwolle vooropleidingen voor alle studierichtingen. Een aantal studenten die het auditteam sprak, meldden dat zij er na de vooropleiding voor kozen om de studie op de betreffende locatie te vervolgen. Zij keken veelal niet verder op ander locaties en/of andere conservatoria.

Daarnaast zijn er samenwerkingsverbanden met middelbare scholen, verschillende muziekscholen in de regio en mbo-opleidingen, die onder de noemer ArtEZ Connected hun leerlingen via een eigen traject voorbereiden op de toelating tot het ArtEZ Conservatorium of tot een vooropleiding van het Conservatorium.

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan (het streven naar) meer diversiteit in de studentpopulatie binnen de studierichtingen. De directie meldde dat het daarvoor belangrijk is dat er binnen de docententeams voldoende rolmodellen zijn voor de (toekomstige) studenten; dat de docententeams een afspiegeling zijn/worden van het culturele werkveld en de huidige maatschappij. Zodra er vaste docenten met pensioen gaan of vertrekken naar een andere baan, zal de opleiding bij de werving zeker breed op zoek gaan naar kandidaten die passen bij deze ambitie en wil de opleiding deze docenten als rolmodel 'in de etalage' zetten. Hiermee is de laatste tijd al ervaring opgedaan. Het auditteam zou graag zien dat hier eventueel al extra investeringen in plaatsvinden. (Zie verder standaard 6.)

---

³ online: in de coronatijd noodzakelijk, maar vanwege de meerwaarde nog steeds behorend tot de mogelijkheden

▪ **Onderwijs in coronatijd**

Het auditteam heeft vernomen dat er in maart 2020 direct een ArtEZ breed CMT (corona managementteam) is gestart dat de gevolgen zo goed mogelijk in kaart bracht, bijstuurde en advies gaf over de steeds veranderende maatregelen en de gevolgen voor het onderwijs, de studenten, docenten en medewerkers. Waar mogelijk is het praktijkonderwijs zo snel mogelijk weer op locatie aangeboden. Hoofden en docenten van de verschillende studierichtingen hebben actief gezocht naar alternatieven voor het opdoen van praktijkervaring en afstuderen. Zo zijn bijvoorbeeld eindexamens die moesten plaatsvinden zonder publiek, gestreamd, zodat het publiek toch kon meekijken/-luisteren.

In samenwerking met de examencommissie hebben de studierichtingen alternatieve opdrachten en werkvormen bedacht, waardoor studenten niet te veel studieovertraging hebben opgelopen. Sommige studenten hebben er evenwel voor gekozen het afstuderen uit te stellen, omdat ze zich door het uitvallen van een substantieel aantal lessen, coaching, optredens en samenspel, kwalitatief onvoldoende hadden kunnen ontwikkelen.

De opleiding liet weten dat zij ook positieve ervaringen heeft opgedaan met het online werken, die ze wenst te behouden, zoals het digitaal vergaderen en samenwerken, live streamen van concerten, online vooraudities en open dagen.

Weging en Oordeel: voldoet

De studierichtingen zorgen voor een breed en flexibel programma, dat de studenten de gelegenheid biedt alle beoogde competenties/leerresultaten op het gewenste niveau te ontwikkelen. Er is veel ruimte voor de studenten voor een eigen invulling/profilering. Dat studenten ook lessen kunnen volgen op andere locaties is een sterk punt. Ook krijgen de studenten de mogelijkheid interdisciplinair samen te werken met studenten van andere opleidingen.

De studierichtingen besteden door de hele studie heen veel aandacht aan het ontwikkelen van praktische vaardigheden/skills via lessen in het hoofdvak.

Ondernemerschap komt in alle studierichtingen in meer of mindere mate aan bod. Bij de studierichtingen MediaMusic en de Popacademie is dit heel sterk door de verwevenheid van ondernemerschap in het hele curriculum. Ook zorgen deze studierichtingen ervoor dat de studenten al gedurende hun studie kunnen 'landen' in het werkveld. De studenten Jazz & Pop in Zwolle waren over de binnen de studie gelegde contacten met het werkveld en het publiek het minst tevreden. De docenten zouden hen meer mogen ondersteunen. Ook zouden de docenten Jazz & Pop in Zwolle en Klassieke Muziek nog eens moeten kijken naar de ruimte voor studenten om te werken aan eigen projecten in relatie tot de verplichting aanwezig te zijn in de lessen. Elke studierichting besteedt in het curriculum voldoende aandacht aan het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden.

Er is in de curricula ook voldoende aandacht voor internationale ontwikkelingen en samenwerking en voor het kunnen ontwikkelen van internationale kennis en vaardigheden.

Aandacht voor diversiteit en interculturaliteit verschilt nog per studierichting.

De studierichtingen hanteren een duidelijke toelatingsprocedure en zorgen voor een goede aansluiting o.a. door het aanbieden van vooropleidingen.

De studenten zijn – afgezien van de hierboven genoemde wensen – gemiddeld zeer tevreden over de inhoud en de studeerbaarheid van de opleiding.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande en met in achtneming van de ontwikkelpunten die er nog zijn tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 2, 3, 4 en 5 voor alle studierichtingen van de opleiding Muziek.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Toelichting NVAO: De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Het personeelsbeleid draagt daar aan bij. Er is voldoende personeel beschikbaar om de opleiding te verzorgen en de studenten te begeleiden.

Bevindingen

Het auditteam heeft kennisgenomen van de uitgangspunten van het personeelsbeleid dat ArtEZ Conservatorium/de opleiding Muziek voert. Daaruit blijkt dat de opleiding streeft naar een evenwichtige en flexibele samenstelling, naar een groep vaste kerndocenten per studierichting met een grotere aanstelling en daarom heen een beperkte flexibele schil van docenten met een kleine aanstelling of tijdelijk contract en gastdocenten.

De vaste docenten zijn expert op hun vakgebied en daarnaast breed inzetbaar in de verschillende rollen die elke studierichting kent. Zij zorgen voor continuïteit. Ze denken mee over de visie op het onderwijs en doorontwikkeling van het curriculum. Belangrijk uitgangspunt is dat zij naast hun baan in het onderwijs nog steeds actief zijn de (internationale) beroepspraktijk, zodat zij in hun lessen de verbinding met het actuele veld kunnen (blijven) maken. Dat acht het auditteam essentieel.

De docenten in de flexibele schil beschikken veelal over specialistische kennis en vaardigheden en zorgen eveneens voor inbreng van nieuwe ontwikkelingen vanuit de beroepspraktijk in de studierichtingen. Het auditteam trof daarvan mooie voorbeelden aan. Zo nodigt Muziektheater professionele makers, regisseurs, spelers en educators uit voor het begeleiden van projecten. De Popacademie en MediaMusic werken met roulende externe coaches die voor de studenten een belangrijke rol vervullen en de actualiteit en actuele eisen van de industrie met betrekking tot de beoogde kwaliteit meebrengen.

De studenten Muziektheater en Klassieke Muziek mogen tijdens hun stage zelf een externe coach zoeken. Dat acht het auditteam een sterk punt.

Met de flexibele schil kunnen de studierichtingen ook inspelen op de variaties in de instroom van studenten met hun verschillende instrumenten.

Daarnaast nodigen alle studierichtingen regelmatig gastdocenten uit voor bijvoorbeeld masterclasses, lezingen of workshops.

Ook zetten de studierichtingen alumni in, bijvoorbeeld als (gast)docent, als inspirerend voorbeeld van hoe een relevante beroepspraktijk op te bouwen of als stagecontact.

Daar waar nodig/gewenst zorgt de opleiding voor wijzingen in de samenstelling van het docententeam, bijvoorbeeld met het oog op wijzigingen in het curriculum, verjonging van het team, een grotere diversiteit. Dat acht het auditteam belangrijk, omdat het werken met en vanuit verschillende perspectieven – zeker in een kunstopleiding – een vereiste is. Dat vraagt ook wat van het personeelsbestand.

Het auditteam vernam met het oog op de diversiteit een aantal (voorgenomen) acties. Zo geldt voor alle studierichtingen dat zij bij de werving van nieuwe docenten sturen op het aantrekken van (hoofdvak)docenten die ook op de hoogte zijn van niet-westerse muziek en theater en op dit gebied kunnen lesgeven. Voor Jazz & Pop Arnhem geldt bovendien dat het aantal vrouwelijke hoofdvakdocenten groter zou moeten worden. Bij MediaMusic en de Popacademie is de verwachting dat de uitbreiding van het onderwijsaanbod met bijvoorbeeld de minor urban/pop en hoofdvakprofielen zoals gamemusic en world producer nog meer diversiteit in het docententeam gaat brengen. Jazz & Pop Zwolle heeft een gastdocentprogramma ontwikkeld voor de modules World Jazz & Pop en Wereldmuziek waarbij het accent ligt op diversiteit.

Zoals al onder standaard 2-5 is vermeld, zou het auditteam het goed vinden als er (meer) tempo gemaakt wordt in het aantrekken van nieuwe, jongere docenten en in het realiseren van een grotere diversiteit.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de hoofden van de studierichtingen een belangrijke spilfunctie vervullen in de contacten met de docenten en toezien op de kwaliteit van het functioneren van de docenten o.a. op basis van studentevaluaties. Tevens besteden zij waar nodig/gewenst aandacht aan werkdruk, die door de docenten als hoog wordt ervaren. Voor medewerkers zijn er webinars en masterclasses beschikbaar over gezonder werken. Naast bilateraal overleggen, organiseren de hoofden algemene docentenvergaderingen, sectieoverleggen, overlegvormen die in het teken staan van geïntegreerd toetsen of projectorganisatie. De hoofden organiseren jaarlijks een of meer 'heidagen' voor het hele docententeam, waarin actuele thema's die betrekking hebben op het onderwijs besproken worden. Daarnaast vinden er (gezamenlijke) scholingsactiviteiten plaats. (Zie hieronder).

- Professionalisering

Het auditteam heeft geconstateerd dat er binnen ArtEZ breed en binnen de studierichtingen van de opleiding Muziek aandacht is voor professionalisering van de docenten. Zo is er op de locatie Arnhem een aantal workshops georganiseerd rondom intervisie en volgden de docenten een tweedaagse scholing rondom de feedbackmethode critical respons proces (CRP), een ook in de ogen van het auditteam interessante methode om te gaan gebruiken bij het formatief toetsen met een grote rol hierin voor de studenten zelf.

Bij Klassieke Muziek krijgen alle voorzitters van beoordelingscommissies jaarlijks een scholing rondom het beoordelen in een holistisch team.

Ter voorbereiding op het nieuwe curriculum Klassieke Muziek hebben alle betrokken docenten een tweedaags seminar 'mentoring & coaching' gevolgd over de veranderende rol van de docent. Tijdens de jaarlijkse educatieweek voor studenten volgen docenten zelf ook trainingen en workshops op het gebied van didactiek.

Docenten MediaMusic krijgen niet alleen muziektechnologische scholing aangeboden - zoals Ableton en Modular synth trainingen - maar ook individuele professionalisering op het gebied van Social Media en Marketing.

Voorts vinden er op gezamenlijk niveau bij ArtEZ trainingen en workshops plaats, bijvoorbeeld rondom didactiek (BDB⁴) en toetsing (BKE⁵), online lesgeven en het ontwikkelen van hybride lesvormen, coachend lesgeven, geïntegreerd toetsen of bijscholing en intervisie voor studieloopbaanbegeleiders

Aan de docenten die (ook) les moeten geven in het Engels stellen de studierichtingen specifieke eisen. Zo zijn/worden de docenten die bij Klassieke Muziek lesgeven aan de groep internationale studenten voorafgaand getest op het vereiste niveau (C1⁶) van hun Engels. Daar waar nodig volg(d)en zij een intensieve training. De docenten die aan de gemengde groepen binnen deze studierichting lesgeven, volgden waar nodig ook een training. De hoofden besteden hieraan voldoende aandacht, zo heeft het auditteam geconstateerd.

Bij het volledige Engelstalige programma Jazz & Pop in Arnhem is de taalvaardigheid Engels van docenten prima in orde, zo blijkt uit de studentevaluaties.

- Tevredenheid studenten

Uit de documentatie, de evaluaties waaronder de Nationale Student Enquête (NSE) en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten over het algemeen zeer tevreden zijn over hun docenten. Tevredenheidsscore over docenten in de NSE was voor Jazz & Pop Arnhem een 4.06 op een vijfpuntsschaal, een 4.19 voor Jazz & Pop Zwolle, een 4.05 voor Klassieke Muziek, een 4.02 voor MediaMusic, een 4.20 voor Muziektheater en een 4.04 voor de Popacademie. De studenten die het auditteam sprak roemden de kwaliteit van hun hoofdvakdocenten, die ze

---

⁴ BDB: Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid

⁵ BKE: Basiskwalificatie Examinering

⁶ C1: Cambridge Engels niveau 1 (vergevoerd)

echte rolmodellen vinden. Wel lieten de studenten in Zwolle zich kritisch uit over een aantal docenten bij Jazz & Pop en Klassieke Muziek. De studenten vertelden dat ze met hun opmerkingen bij de hoofden van de studierichtingen wel gehoor hadden vonden.

Het auditteam acht het essentieel dat de hoofden waar mogelijk op korte termijn vernieuwing van het team bewerkstelligen. Daarmee zou een deel van de kritiek van de studenten kunnen worden weggenomen. Wellicht kunnen er alvast een aantal nieuwe docenten worden aangesteld naast de nog zittende docenten.

Daarnaast gaven veel studenten te kennen dat zij nog meer les zouden willen van gastdocenten die voor hen een grote inspiratiebron zijn als expert in hun vak en in het werkveld, die bijvoorbeeld een andere kijk hebben op Jazz & Pop of vanuit een niet-westerse perspectief op muziek muziektheater maken.

Weging en Oordeel: voldoet

De studierichtingen van de opleiding Muziek worden verzorgd door vaste, flexibele en gastdocenten die met elkaar beschikken over alle benodigde specifieke expertise om de lessen te kunnen verzorgen. Ze vullen elkaar hierin goed aan. Ook zorgen zij mede op basis van hun werkzaamheden in de actuele (internationale) beroepspraktijk van de muziek voor inbreng van nieuwe ontwikkelingen. Het auditteam vernam daarvan interessante voorbeelden bij verschillende studierichtingen.

Voor gewenste wijzigingen in de samenstelling van de docententeams is aandacht.

De studenten zijn over het algemeen zeer tevreden over de kwaliteit van hun docenten en roemen hun hoofdvakdocenten. Daar waar er nog wensen zijn, vinden zij gehoor bij het hoofd van hun studierichting.

Het auditteam zou het goed vinden, als er (meer) tempo gemaakt wordt in het aantrekken van nieuwe, jongere docenten en in het realiseren voor een grotere diversiteit. Dat is belangrijk voor het kunnen werken met en vanuit verschillende perspectieven.

De opleiding zorgt ook voor voldoende gezamenlijke en individuele professionaliseringsactiviteiten. De Engelse taalvaardigheid van docenten Jazz & Pop Arnhem en de tweetalige studierichting Klassieke Muziek voldoet aan het beoogde niveau C1.

Het auditteam is op grond van bovenstaande en met in achtneming van de wensen die er nog zijn met betrekking tot de samenstelling van de docententeams, van oordeel dat de opleiding zeker voldoet aan basiskwaliteit. Het oordeel luidt daarom 'voldoet' voor standaard 6 voor alle studierichtingen van de opleiding Muziek.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De huisvesting van de opleiding en de voorzieningen passen bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsleeromgeving.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Toelichting NVAO: Studenten ontvangen een passende begeleiding (ook in het geval van een functiebeperking). De informatievoorziening van de opleiding is adequaat.

Bevindingen

Huisvesting en materiële voorzieningen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de studierichtingen kunnen beschikken over voldoende tot zeer goed geoutilleerde gebouwen met voldoende tot up-to-date voorzieningen. Uit de documentatie, de gesprekken tijdens de audit en de rondleidingen door de gebouwen, blijkt dat ArtEZ Conservatorium de afgelopen jaren investeringen heeft gedaan op de diverse locaties, waardoor de faciliteiten sterk verbeterd zijn. Zo beschikt de locatie Enschede o.a. over een hi-tech studiocomplex, is de locatie in Zwolle recent uitgerust met twee drumcabines en een state of the art studio- en controlroom en is er in Arnhem een spellokaal voor studenten Muziektheater gekomen. Voor Zwolle zijn er tevens plannen om een unilocatie voor het Conservatorium, de academie Art & Design en de opleiding Docent Theater te realiseren in de Spoorzone. De locaties zijn zes dagen per week toegankelijk. De wens leeft bij docenten en studenten dat er ook zondagsopenstelling komt.

Uit evaluaties blijkt dat de studenten de studiefaciliteiten met gemiddeld een 4.12 op een vijfpuntsschaal waarderen. In de gesprekken tijdens de audit vertelden veel studenten dat zij op de open dagen waren 'gevallen' voor de sfeer op de betreffende locatie. Daarbij vond elke student zijn eigen locatie het beste bij hem en zijn persoonlijke voorkeur en ambities passen. Het auditteam vindt het mooi dat er voor elke student 'wat wils' is. Overigens noemden de studenten voor hun keuze regelmatig ook specifieke docenten van wie zij les zouden willen krijgen.

Op een aantal locaties hadden de studenten die het auditteam sprak nog wensen met betrekking tot de voorzieningen. Zo uitten de studenten Muziektheater tijdens de audit de wens dat zij op de locatie Arnhem kunnen beschikken over een eigen experimenteerruimte. Nu kunnen ze terecht in de concertzaal van het conservatorium en in de studio's van de opleiding Dans. De ruimte 0.27 moeten zij ook delen met andere opleidingen.

De studenten Jazz & Pop van de locatie Zwolle uitten de wens, dat zij kunnen beschikken over een (eigen) podium voor o.a. Jamsessions in het gebouw. De Reulandzaal is meer voor huiskamerconcerten en is voor Jazz & Pop minder/niet geschikt. Mogelijkheden om te mogen spelen bij Poppodium Hedon (zie standaard 2-4) zijn er naar hun mening (te) weinig. Het auditteam beveelt de docenten van Jazz & Pop Zwolle aan (actiever) samen met de studenten te zoeken naar mogelijkheden; zeker met het oog op het belang voor studenten om zich al tijdens de studie zoveel mogelijk te kunnen presenteren aan het publiek. Wellicht zou er net als in Enschede een productiebureau ingesteld kunnen worden.

Het Conservatorium/de opleiding noemt zelf als aandachtspunt het slechts ten dele toegankelijk zijn van de gebouwen voor studenten met een fysieke beperking, waardoor niet alle faciliteiten voor deze studenten beschikbaar zijn. Dit vraagt nog forse huisvestinginvesteringen.

Een interessantste ontwikkeling acht het auditteam het creëren van de zogenoemde 4de locatie. Omdat het Conservatorium op drie locaties is gevestigd, is het 'even' live samen

spelen over de locaties heen lastig. Docenten van de locatie Enschede zijn trekker van het creëren van een gezamenlijke digitale speelplek via sync audio en video en verbinding via blackfiber glasvezelnet tussen de drie locaties. Op de 4^e locatie kunnen studenten (en docenten) zonder vertraging samen live musiceren en/of opnames maken; op termijn ook met muzikanten uit het buitenland. Tevens biedt het de docenten mogelijkheden voor een inhoudelijke verbinding binnen de curricula, zoals het gezamenlijk geven van praktijklessen (samenspel) of repetities over de drie locaties heen. Dat acht het auditteam van meerwaarde. Er heeft reeds als pilot een eindexamen op deze wijze plaatsgevonden waarbij studenten van / op de drie locaties meespeelden. In september 2023 moet de 4de locatie gereed en in gebruik zijn.

Ook de andere opleidingen van ArtEZ met hun voorzieningen en de aanwezige organisaties en/of faciliteiten in de nabije omgeving van het Conservatorium/de opleiding Muziek dragen bij aan de realisatie van het programma. Zo maakt de locatie van de Popacademie en MediaMusic in Enschede onderdeel uit van het Muziekkwartier: een voor Nederland unieke samenwerking tussen organisaties met - naast het ArtEZ Conservatorium - poppodium Metropool, Phion, Kaliber Kunstenschool, de Nederlandse Reisopera, het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede.

De studierichtingen op de locatie Zwolle werken met culturele instellingen en podia in de regio, waaronder Poppodium Hedon. De ontwikkelingen in de Spoorzone zullen op termijn een impuls bieden aan de gewenste versterking van de samenwerking tussen de verschillende kunst disciplines in Zwolle.

Op de locatie Arnhem zijn praktisch alle kunst disciplines vertegenwoordigd op de kunstencampus van ArtEZ met naast het Conservatorium de academies van Theater en Dans, Art & Design en Architectuur. Daarnaast biedt het samenwerkingsverband tussen 17 gemeentes in de regio Arnhem-Nijmegen ruimte aan jonge makers en studenten. Er zijn productiehuisen, leegstaande fabrieksterreinen en panden waar studenten kunnen experimenteren.

Studentbegeleiding

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding Muziek ervoor zorgt dat alle studenten met en zonder beperking voldoende en passende begeleiding krijgen bij hun studie.

Elke student krijgt een studieloopbaanbegeleider toegewezen waarmee ze (in elk geval) drie keer per jaar een individueel gesprek kunnen voeren over de studievoortgang, eventuele problemen, keuzevakken, eigen profilering et cetera. In het geval van persoonlijke problematiek verwijst de begeleider de student door naar de studentendecaan.

Voor alle studenten met een studiebeperking geldt dat ArtEZ bij het zoeken naar adequate oplossingen de nadruk legt op de mogelijkheden van de student en niet op zijn of haar beperkingen. Het beleid van ArtEZ biedt ruimte voor extra ondersteuning of aanpassingen waar dit nodig is, mits het niveau van de opleiding gelijk blijft. De studentendecaan of studieloopbaanbegeleider informeert studenten met een studiebeperking over hun rechten en mogelijkheden. Ook op intranet staat informatie over studeren met een studiebeperking.

Naast de individuele studieloopbaangesprekken biedt elke studierichting ook studieloopbaanactiviteiten die binnen studiegroepen of mentorlessen plaatsvinden. Tevens kunnen studenten altijd ondersteuning vragen en krijgen van de andere (hoofdvak)docenten. Zoals al onder standaard 6 is beschreven, biedt ArtEZ scholing aan voor studieloopbaanbegeleiders en houden studieloopbaanbegeleiders binnen het Conservatorium intervisiebijeenkomsten met elkaar.

Uit de studentevaluaties blijkt dat de studenten heel tevreden zijn over de studiebegeleiding (gemiddelde score 4,09 op een vijf puntsschaal).

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan het onderwerp sociale veiligheid. Naar aanleiding van de recente gebeurtenissen in het land en aandacht hiervoor in de media, is er binnen alle studierichtingen aandacht besteed aan ongewenst gedrag. De studenten vertelden dat zij vrijwel direct expliciet zijn geweest op de wegen die zij kunnen bewandelen, waaronder de weg naar de vertrouwenspersoon. Op de locatie Zwolle hing hierover bijvoorbeeld een poster in alle toiletten.

Informatievoorziening

De informatievoorziening is adequaat. Elke studierichting heeft een eigen elektronische leeromgeving (ELO) waarop informatie over het curriculum, de vakbeschrijvingen, de projecten en de individuele keuzemogelijkheden per jaar te vinden zijn.

De komende jaren wil ArtEZ inzetten op een verdergaande digitalisering van haar systemen, zoals het digitaal beoordelen en de inrichting van een Learning Management Systeem (LMS). Het auditteam heeft vernomen, dat de coronapandemie heeft gezorgd voor een grote sprong voorwaarts op het gebied van digitaal onderwijs. De opleiding/de studierichtingen onderzoeken nu wat zij digitaal willen behouden, wat fysiek moet en wat hybride kan.

Weging en Oordeel: voldoet

Alle studierichtingen kunnen beschikken over voldoende tot zeer goed geoutilleerde gebouwen met voldoende tot up-to-date voorzieningen. Studenten zijn hierover zeer tevreden, zij het dat de studenten Muziektheater en Jazz en Pop in Zwolle nog wensen hebben. De zogenoemde 4^e locatie heeft veel potentie voor het samen musiceren en lessen volgen over de locaties heen.

Ook de andere kunstvakopleidingen van ArtEZ met hun voorzieningen en de aanwezige organisaties en/of faciliteiten in de nabije omgeving van de opleiding Muziek dragen bij aan de realisatie van het programma.

De opleiding zorgt ervoor dat alle studenten met en zonder beperking voldoende en passende begeleiding krijgen bij hun studie. De studenten zijn heel tevreden over de studiebegeleiding. De informatievoorziening is adequaat.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 7 en 8. De wensen die er nog leven bij de studenten Muziektheater en Jazz & Pop Zwolle en de gedeeltelijke toegankelijkheid tot de faciliteiten voor studenten met een fysieke beperking staan dit positieve oordeel niet in de weg.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Toelichting NVAO: De opleiding organiseert effectieve periodieke feedback die de realisatie van de beoogde leerresultaten ondersteunt. Bij bestaande opleidingen vinden geëigende verbeteringen plaats naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige beoordeling. Hierbij worden passende evaluatie- en meetactiviteiten ingezet. De uitkomsten van deze evaluatie vormen aantoonbaar de basis voor ontwikkeling en verbetering. De opleiding legt intern verantwoording af over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling. Kwaliteitszorg verzekert realisatie van de beoogde leerresultaten. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissies, medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken. De ontwerpprocessen en de erkenning en borging van de kwaliteit van de opleiding zijn in overeenstemming met de ESG. De opleiding publiceert accurate, betrouwbare en voor de doelgroepen goed toegankelijke informatie over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding Muziek/de studierichtingen expliciet en doorlopend aandacht besteedt aan de kwaliteit van het onderwijs, zodat de studenten de beoogde leerresultaten kunnen ontwikkelen en het curriculum aansluit op actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk van de muziek. Daar betrekken de twee directeuren en de hoofden van de verschillende studierichtingen van de opleiding de studenten, de docenten, het werkveld en de alumni op verschillende manieren bij. Elk hoofd heeft ruimte om de exacte aanpak zelfstandig te bepalen.

Ook de examencommissie en de afdeling Onderwijs & Kwaliteit van ArtEZ vervullen een belangrijke rol binnen de kwaliteitszorg. De examencommissie borgt en stuurt. De afdeling Onderwijs & Kwaliteit signaleert en geeft gevraagd en ongevraagd advies.

Studenten zijn o.a. betrokken bij de kwaliteit via evaluaties, zoals de jaarlijkse NSE die veel studenten van de opleiding invullen en de docent- en module evaluaties. Resultaten van de NSE zijn inzichtelijk en beschikbaar en worden besproken met docenten en studenten, in de opleidingscommissies en benut voor onderwijsverbeteringen.

Bij grote curriculumwijzigingen zoals recent bij de studierichting Klassieke Muziek, zijn naast de docenten en het werkveld ook de studenten actief betrokken.

Elke studierichting heeft een eigen opleidingscommissie, waarin studenten en docenten o.a. overleg voeren over het Onderwijs- en toetsplan en het Onderwijs en Examenreglement (OER). Tevens voeren de studenten o.a. in studentpanels of overleggroepen regelmatig gevraagd en ook ongevraagd overleg met het hoofd en hun docenten van de studierichting over de opzet en inhoud van het onderwijs. De studenten die het auditteam sprak, lieten weten dat ze zich goed gehoord voelen.

Zoals al onder standaard 6 is beschreven, zijn de docenten via verschillende soorten overleggen betrokken bij de kwaliteit en de opzet van de eigen studierichting, waaronder via de jaarlijkse heidagen.

De opleiding vraagt jaarlijks aan alumni om de kunstenmonitor in te vullen. De respons daarop is evenwel niet erg hoog. De studierichtingen zijn voornemens meer actief contact te zoeken met hun alumni. Door de coronapandemie konden een aantal voorgenomen evenementen helaas niet doorgedaan. Daarom heeft de opleiding een alumni-enquête uitgezet in 2022. Zoals al bij standaard 6 is beschreven, zijn er ook alumni bij de verschillende studierichtingen betrokken als bijvoorbeeld (gast)docent of stagecontact. Zij hebben daarmee kijk op het geboden onderwijs en geven waar nodig/gewenst feedback.

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, heeft de opleiding onlangs besloten om te gaan werken met een aparte werkveldcommissie per studierichting. Zo kunnen de studierichtingen ervoor zorgen dat commissieleden hen formeel op specifieke thema's, ingezette koers en/of

wijzigingen kunnen adviseren. Een aantal commissies is al bijeen geweest. Andere commissies zijn (nog) in oprichting; mede vanwege de tijd en aandacht die er tijdens de coronapandemie primair nodig was voor studenten, docenten en het verzorgen van (online) onderwijs. Naast de formele werkveldcommissies hebben (de hoofden en docenten van) de studierichtingen veel contacten met externe partijen over de kwaliteit van het onderwijs. Ook zitten er in de auditiecommissies externe (internationale) deskundigen, zijn werkveldvertegenwoordigers als externe betrokken bij eindexamens en zijn (gast)docenten zelf nog werkzaam in de (internationale) beroepspraktijk van de muziek.

Naar aanleiding van evaluaties en overleggen, nemen de studierichtingen waar nodig/gewenst aantoonbaar verbetermaatregelen. Daarvan trof het auditteam een aantal mooie voorbeelden aan. Zo is het curriculum Klassiek Muziek met ingang van 2019 gewijzigd om de aansluiting op de beroepspraktijk te versterken en de studielast beter te spreiden. Jaarlijks evalueert de studierichting dit nieuwe curriculum en stelt het waar nodig bij. MediaMusic en de Popacademie werken aan een betere spreiding van de toetsen en vermindering van het aantal toetsmomenten. Bij Jazz & Pop Arnhem wordt de positie van de twee hoofdvakken 'Composition for Film and Theatre' en 'Composition for film online' aangepast. De twee bijbehorende programma's worden een gezamenlijke studierichting die zowel offline als online gevolgd kan worden. Jazz & Pop Zwolle heeft het lesrooster aangepast zodat er een betere spreiding is van de lessen over de week en kijkt naar een spreiding van toetsperiodes. Tevens wil deze studierichting de komende jaren de muzikale pluriformiteit verder vergroten en het opzetten van projectonderwijs en werkveldstages onderzoeken.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding Muziek/de studierichtingen besteedt expliciet en doorlopend aandacht aan de kwaliteit van het onderwijs zodat de studenten de beoogde leerresultaten kunnen ontwikkelen en het curriculum aansluit op actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk van de muziek. Daar betrekken de twee directeuren en de hoofden van de verschillende studierichtingen van de opleiding de studenten, de docenten, het werkveld en de alumni op verschillende manieren actief bij. Ook de examencommissie en de afdeling Onderwijs & Kwaliteit van ArtEZ vervullen hierin een belangrijke borgende, signalerende en adviserende rol.

Naar aanleiding van evaluaties en overleggen, nemen de studierichtingen waar nodig/gewenst aantoonbaar verbetermaatregelen. Daarvan trof het auditteam een aantal mooie voorbeelden aan, zoals het beter spreiden van de lessen bij Jazz & Pop Zwolle, het verminderen van het aantal toetsmomenten bij MediaMusic en de Popacademie, het vernieuwen van het curriculum van Klassieke Muziek en het aanpassen van de positie van de twee hoofdvakken 'Composition for Film and theatre' en 'Composition for film online' bij Jazz & Pop Arnhem.

Het auditteam is positief over de borging van de kwaliteit en komt op grond van bovenstaande tot het oordeel voldoet voor standaard 9 voor alle studierichtingen van de opleiding Muziek.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De examencommissie oefent haar wettelijke bevoegdheid uit. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam heeft kennisgenomen van het toetsbeleid dat ArtEZ in 2017 heeft vastgesteld. Hierin focust de hogeschool niet alleen op de inhoudelijke kwaliteit van de toetsen en het curriculum, maar gaat zij ook in op de toetsorganisatie en de toetsdeskundigheid. Elke opleiding/studierichting stelt een Onderwijs- en Toetsplan op en jaarlijks een toetsprogramma, als bijlage bij de Onderwijs- en Examenregeling (OER).

Binnen de studierichtingen van de bacheloropleiding Muziek vinden thans gesprekken plaats over meer geïntegreerd toetsen om meer samenhang en rust in de toetsprogramma's te krijgen. Nu zijn in het toetsprogramma vaak nog veel (kleinere) toetsen opgenomen, waardoor de toetsdruk bij de studenten en de docenten soms hoog is. Binnen de studierichtingen bestaan er ideeën om meer te gaan toetsen op basis van studentportfolio's en om meer formatief te toetsen en ontwikkelingsgerichte feedback te geven. Met betrekking tot dit laatste ziet het auditteam nog wel een uitdaging voor een aantal studierichtingen. (Zie verderop.) Het auditteam heeft met de leden van de examencommissie tijdens de audit aandacht besteed aan formatief en aan programmatisch toetsen. De examencommissie denkt daarover volop mee met de opleidingen/studierichtingen. De examencommissie ziet erop toe dat een summatieve beoordeling na veel formatief beoordelen, geen verrassing mag zijn voor studenten. Met betrekking tot programmatisch toetsen is er nog een hele weg te gaan, aldus de examencommissie. (Zie over de examencommissie verder de paragraaf 'examencommissie'.)

Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding/de studierichtingen er op verschillende manieren voor zorgen dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier gebeurt. Voorbeelden hiervan zijn:

- voorafgaand aan de toetsing zijn de criteria bij de studenten in de Elektronische Leeromgeving (ELO) bekendgemaakt;
- omdat het beoordelen van een creatief proces - een performance - subjectief is, zet elke studierichting meerdere docenten als beoordelaar in om de performance te beoordelen;
- de studierichtingen betrekken ook vertegenwoordigers vanuit het werkveld als externe beoordelaar bij de beoordelingen;
- de studierichtingen hebben voldoende medewerkers (hoofd en docenten/examinatoren) met een certificaat Basisbekwaamheid Examinering (BKE) of een vergelijkbare kwalificatie om het niveau van de toetsplannen en toetsen te kunnen borgen en als voorzitter op te treden van beoordelingscommissies. Beoordelaars worden benoemd door de examencommissie.

Het auditteam heeft ook zelf naar toetsen en beoordelingsformulieren gekeken. Het acht de toetsen passend bij de verschillende leerdoelen. In de ingevulde beoordelingsformulieren is het het auditteam opgevallen dat er (nog) flinke verschillen zijn in de normering bij de beoordeling en in de hoeveelheid en de kwaliteit van de feedback. Zo leken de docenten van de Popacademie en MediaMusic op de locatie Enschede het afstudeerwerk kritischer beoordeeld te hebben, dan bijvoorbeeld de docenten van Jazz & Pop op de locatie Arnhem en Zwolle. De docenten uit Enschede meldden desgevraagd, dat zij bij het afstudeerwerk ook het oordeel over het proces, de eigen profilering en presentatie zwaar meewegen. Ze kalibreren hierover regelmatig met elkaar. Bij Jazz & Pop beoordelen de examinatoren in de finals vooral de

performance (Arnhem, Zwolle) en een pitch (Zwolle). Daaraan voorafgaand zijn alle competenties, kennis en vaardigheden al een keer los beoordeeld. De docenten Jazz & Pop die het auditteam sprak, hebben geconstateerd dat er ook nog verschil is in de beoordeling tussen de locaties Arnhem en Zwolle. Dat merken zij wanneer zij als externe examiner worden gevraagd om op de andere locatie bij finals aanwezig te zijn. Het auditteam acht het belangrijk dat de docenten/examinatoren ook tussen de locaties gaan kalibreren, zodat er (meer) overeenstemming komt in de weging en het uiteindelijke oordeel over het gerealiseerde niveau. Overigens is het auditteam niet van mening, dat er studenten waren die ten onrechte een voldoende hadden gekregen. (Zie standaard 11.)

Het auditteam heeft geconstateerd dat kalibratie binnen de studierichtingen in meer of mindere mate plaatsvindt. Het auditteam hoorde daarvan een aantal mooie voorbeelden, waaronder bij Muziektheater waar zowel de muzikale als de theatrale competenties beoordeeld moeten worden. De docenten meldde dat zij door het gesprek dat ze hierover met elkaar voeren, een duidelijk en gezamenlijk beeld hebben van hetgeen ze bij 'theater' willen zien/horen. Over de eisen aan de muzikale competenties hebben ze duidelijke onderlinge afspraken gemaakt, aangezien dit per student erg kan en mag verschillen. Daarvoor hebben ze een minimumniveau bepaald.

Een ander ontwikkelpunt zag het auditteam in de gegeven onderbouwing van het oordeel en de kwaliteit van de feedback. Ook dat aspect achtte het auditteam een sterk punt in de beoordelingsformulieren van de studenten van de Popacademie en MediaMusic in Enschede. Uit de onderbouwing en de feedback bleek helder waarom de studenten dat (strengere) oordeel hadden kregen en waaraan ze nog verder zouden kunnen werken.

In de beoordelingsformulieren van studieroutes op de andere locaties was de hoeveelheid en de kwaliteit van de feedback (nog) wisselend. Dit is ook een ontwikkelpunt dat de examencommissie noemt in haar jaarverslag en in het gesprek tijdens de audit. Het auditteam ondersteunt de aanbeveling van de examencommissie aan de examinatoren om hier de komende periode expliciet(er) en gezamenlijk aandacht aan te besteden. Overigens meldde de studenten in de verschillende gesprekken tijdens de audit dat zij indien gewenst altijd aan hun docenten kunnen vragen naar het 'waarom' van een gegeven beoordeling. Maar dat zou ook op schrift terug te lezen moeten zijn, aldus het auditteam, waardoor het gegeven oordeel navolgbaar is voor alle betrokkenen. Bij klassieke muziek zijn de studenten sinds de invoering van het nieuwe curriculum aanwezig bij de zogenoemde feedbackgesprekken die de examinatoren voorafgaand aan de voortgangsbeoordelingen van de studenten voeren. Dat is een mooi initiatief dat mogelijk ook voor de andere studierichtingen interessant kan zijn. Afsluitend: het zou goed zijn als de docenten/examinatoren van de studierichtingen meer dan nu gebeurt met en van elkaar leren en good en bad practices uitwisselen. Onderlinge kalibratie tussen studierichtingen was ook al een aanbeveling van het auditteam in 2016.

Uit de evaluaties en de gesprekken met de studenten van de verschillende studieroutes is gebleken dat de studenten over het toetsen en beoordelen tevreden zijn. Alle studenten vinden het inmiddels helder wat de criteria zijn waarop de docenten hen beoordelen. Uit de documentatie blijkt dat alle studierichtingen - daar waar nodig door het treffen van verbetermaatregelen - hebben gezorgd voor duidelijkheid in dezen.

Examencommissie

Het auditteam heeft een goed functionerende examencommissie aangetroffen, die duidelijk in control is. ArtEZ kent voor de hele hogeschool een centrale examencommissie en daarnaast drie kamers voor i) het Conservatorium, ii) Art & Design en iii) Theater & Dans. Het is de bedoeling dat er een aparte (vierde) kamer komt voor alle masteropleidingen van ArtEZ.

De voorzitters van de kamers hebben zitting in de centrale examencommissie. Er is een duidelijke rolverdeling waar de centrale commissie voor verantwoordelijk is en waar de kamers. De lijnen tussen de commissies zijn kort, zo is tijdens de audit gebleken.

Op basis van de documentatie – de jaarverslagen van de examencommissie – en het gesprek tijdens de audit heeft het auditteam geconstateerd dat de commissie proactief en reactief te werk gaat bij het bewaken van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en het borgen van

het gerealiseerde niveau. Zo vraagt de commissie bijvoorbeeld jaarlijks alle Onderwijs- en Examenregelingen op, controleert ze alle toetsprogramma's in combinatie met de competenties en de inhoud die eronder ligt en wijst ze de examinatoren aan. Waar nodig grijpt de examencommissie in, vraagt ze bijvoorbeeld om een verbeterplan voor het toetsprogramma of trekt ze een aanwijzing in. Uit de jaarverslagen blijkt dat dit laatste bij het Conservatorium niet aan de orde is geweest. Bij de hoofden van de opleidingen/studierichtingen houdt de commissie vinger aan de pols of de betreffende opleiding/studierichting daadwerkelijk verbetermaatregelen treft.

Ook stuurt de examencommissie actief op scholing van docenten. In samenspraak met het College van Bestuur van ArtEZ initieert de examencommissie BKE/SKE⁷/BDB scholing voor vaste docenten. Tevens zorgen de commissieleden voor eigen professionalisering.

Tijdens de coronapandemie was de examencommissie nauw betrokken bij (de goedkeuring van) alternatieve opdrachten en werkvormen. De examencommissie heeft daartoe een zogenaamde 'uitzonderingsnotitie' opgesteld, zodat er voor de studenten snel duidelijkheid was met betrekking tot hun rechtspositie in relatie tot de voortgang van hun studie in tijden van corona. In september 2021 is van deze notitie een tweede aangepaste versie opgesteld. Het auditteam is zeer te spreken over de kwaliteitsborging door de examencommissie.

Toetsing in coronatijd

De opleidingen/studierichtingen hebben in samenwerking met de examencommissie alternatieve opdrachten en werkvormen bedacht, waardoor studenten niet te veel studieovertraging hebben opgelopen. Dat acht het auditteam een sterk punt.

Het bestuur van ArtEZ heeft vrijwel direct een zogenaamd Corona Management Team (CMT) ingesteld waarin ook de voorzitter van de examencommissie meepraatte. De hierboven al genoemde 'uitzonderingsnotitie' is aan het CMT voorgelegd.

Afstuderen

Sinds de vorige accreditatie in 2016 zijn de verschillende studierichtingen aan de slag gegaan met de door het toenmalige auditteam gegeven feedback met betrekking tot het gemis aan aansluiting tussen opleidingsvisie en eindwerken. Zoals bij de standaarden 2 tot en met 4 over het programma is beschreven, bieden de studierichtingen de studenten nu veel vrijheid om hun eigen profiel te laten zien. Dit moet tot uiting komen in het afstuderen.

Het auditteam heeft geconstateerd dat elke studierichting het afstuderen een geheel eigen vorm geeft; passend bij de studierichting en in meer of mindere mate goed aansluitend bij het toekomstige werkveld waarin de student terecht komt. Overeenkomst in de verschillende afstudeertrajecten is de hierboven genoemde vrijheid voor de studenten. Het auditteam constateert dat de studierichtingen daarmee ook de aanbeveling van het auditteam uit 2016 hebben opgepakt.

Arnhem:

- Jazz & Pop: De studenten moeten tijdens hun afstudeerpresentatie laten zien hoe ze zich hebben ontwikkeld tot een eigen persoonlijkheid. Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit blijkt dat dit leidt tot een grote verscheidenheid van finals, waarin studenten ook (kunnen/mogen) samenwerken met andere kunstvormen, zoals dans en theater en/of gebruik (kunnen) maken van beeldende elementen zoals video of een uitgesproken lichtontwerp. Tijdens de finals van de studenten staan veel bands centraal, die de studenten in hun derde studiejaar bij bandcoaching opstarten. Veel van deze bands blijven ook na afstuderen met elkaar samenspelen. (Zie standaard 11.)
- Muziektheater: De studenten sluiten hun studie af met òf een zelfgemaakte muziektheatervoorstelling òf als speler/ maker bij een professionele muziektheatervoorstelling in het werkveld waar zij in het vierde studiejaar stage lopen. In beide gevallen moeten de studenten aan het werkveld laten zien waar hun interesses naar

---

⁷ SKE: Senior Kwalificatie Examinering

uit gaan en waar hun competenties liggen. De studenten starten al in hun derde studiejaar met nadenken over dit eindwerkstuk bij practicum: het laboratorium van de studierichting.

Zwolle:

- **Klassieke Muziek:** Studenten sluiten hun opleiding af met twee eindpresentaties: i) de instrumental/vocal skills (de ambachtelijke vaardigheden) in maart en ii) de professional skills aan het einde van het schooljaar. In de tweede eindpresentatie moeten de studenten laten zien/horen welke rol zij als musicus willen innemen. Studenten moeten over die rol en de keuze voor hun afstudeerprogramma en presentatie vooraf een verantwoording schrijven. Studenten zijn vrij in de vorm van de presentatie. Het kan een pianorecital zijn, maar ook een multidisciplinaire voorstelling, meespelen in een bekende band of een presentatie over hoe zij hun eigen muziekschool hebben opgezet. Studenten kunnen ook kiezen voor een zogenoemde 'professional skills-plus-versie' waarbij ze alles zelf organiseren: van conceptueel idee en locatie t/m de financiën. Hiervoor schrijven ze een plan en doen ze een 'fondsaanvraag' bij het Klassieke Muziek (KM)4+ fonds, inclusief artistiek plan en financiële onderbouwing. Deze fondsaanvraag is een kopie van het fonds voor de podiumkunsten, waardoor studenten alvast ervaring kunnen opdoen met het aanvragen van fondsen. Dat acht het auditteam heel interessant voor studenten.
- **Jazz & Pop:** Studenten kunnen afstuderen met een concert of met het maken en presenteren van een audio- en/of een video-opname. Met het concert of de audiopresentatie sluiten de studenten de studie af en moeten zij tevens laten zien waar zij als muzikale persoonlijkheid op dat moment staan. Een op te nemen pitch maakt deel uit van het afstudeerproject. Deze pitch wordt van tevoren aan de beoordelaars getoond.

Enschede:

- **Popacademie:** In het afstudeerproject moeten de studenten zich optimaal profileren en aan de industrie presenteren met een product. Doel is dat de studenten vanuit de eigen missie, visie en ambitie een goede startpositie realiseren binnen de muziekindustrie. De vorm van het afstuderen kan een concert zijn, een documentaire of een presentatie. Bij de toetsing worden de studenten net als in de toetsing van de projecten/producties in voorgaande studiejaar, niet alleen beoordeeld op het product, maar ook op de profilering, het proces en de presentatie.
- **MediaMusic:** Studenten starten al in studiejaar 3 aan hun afstudeertraject. Zij werken daarbij aan projecten/producties passend bij hun eigen profilering, schrijven een business/careerplan, doen onderzoek en lopen stage. Ook volgen zij twee minoren. Ook de presentatie van de projecten/producties vormt een onderdeel van de toetsing. Al deze onderdelen leiden tot verschillende beoordelingen/cijfers.

Weging en Oordeel: voldoet

ArtEZ heeft een duidelijk toetsbeleid op basis waarvan de verschillende studierichtingen een eigen toetsplan en toetsprogramma hebben opgesteld. Elke studierichting zorgt ervoor dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze plaatsvindt. De verschillende afstudeerprogramma's zijn duidelijk en passend bij de richtingen met veel vrijheid voor de eigen profilering van de studenten. De studenten zijn tevreden over de duidelijkheid van het toetsen en beoordelen.

Over het toetsen en beoordelen binnen een aantal studierichtingen was het auditteam zeer te spreken. Voor een aantal andere studierichtingen zag het auditteam nog ontwikkelpunten met betrekking tot kalibreren, onderbouwing van het oordeel en omvang en kwaliteit van de schriftelijke feedback. Op dit laatste aspect let de examencommissie al scherp. Tevens acht het auditteam het belangrijk dat de docenten/examinatoren ook tussen de locaties gaan kalibreren. Het zou goed zijn als de docenten/examinatoren meer dan nu gebeurt met en van elkaar leren. De examencommissie vervult een stevige zowel proactieve als reactieve rol. Daarover was het auditteam heel positief.

Het auditteam is op grond van bovenstaande en met in achtneming van de ontwikkelpunten die er op verschillende punten nog zijn voor een aantal studierichtingen van oordeel dat de opleiding basiskwaliteit aantoont. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.7 Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

Uit evaluaties en gesprekken tijdens de audit met alumni en werkveld is gebleken, dat nagenoeg alle afgestudeerden werk hebben in het werkveld van de muziek; veelal als ZZP'er en met regelmaat met de bands/ensembles die zij al tijdens de studie hebben gevormd en die een springplank zijn geweest naar de beroepspraktijk.

De opleiding meldde dat afgestudeerden steeds vaker blijven werken in Oost-Nederland, waar zij vorm geven aan de ontwikkelingen in het werkveld en samen met het werkveld een knooppunt – een muziekhub – vormen in het muzikale ecosysteem van Oost-Nederland. Gemiddeld de helft (41-60%) van de alumni is financieel zelfredzaam in het beroep, zo blijkt uit de alumni-enquête uit 2021/2022. De andere helft combineert zijn werkzaamheden in de muziek met andere betaalde werkzaamheden.

Een aantal studenten is na afstuderen zeer succesvol geworden, zo blijkt uit websites en opnames van alumni die het auditteam bekeek.

Uit de alumni-enquête kwam voorts naar voren dat studenten de zakelijke kant hebben gemist. Het percentage dat dit als ontwikkelpunt noemde, verschilde evenwel per studierichting. Afgestudeerden van MediaMusic en de Popacademie waren hierover het meest tevreden (75% respectievelijk 60%). Dit komt overeen met het beeld en de bevindingen van het auditteam. (Zie standaard 2-5.)

De studierichtingen meldden desgevraagd, dat ondernemerschap steeds meer aandacht heeft gekregen, maar dat de behoefte van studenten hieraan vaak na afstuderen pas echt evident wordt. De studierichting Muziektheater liet weten dat zij overweegt nascholing te bieden voor alumni. Dat acht het auditteam een goed voornemen; ook voor de andere studierichtingen. Een aantal studenten studeert door aan een masteropleiding Muziek of een andere master, bij ArtEZ zelf of bij een ander conservatorium in Nederland of het buitenland of bij een universiteit.

Eigen oordeel auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam bestudeerde van 15 studenten die sinds juni 2020 afstudeerden eindwerk, naar rato verdeeld over de vijf verschillende studierichtingen, de drie locaties en waar van toepassing verschillende instrumenten of profileringen.

Het auditteam is van oordeel dat alle studenten van de zes studierichtingen in de verschillende eindwerken (presentaties/(zelfgemaakte)voorstellingen/concerten, businessplannen, onderzoeksverslagen en andere eindproducten) hebben aangetoond dat zij kunnen denken en handelen als startbekwaam musicus, maker, schrijver, producer, manager. Alle studenten hebben terecht hun diploma gekregen.

Het auditteam trof een grote variëteit in 'finals' en producten met afwisselingen in solo's en samenspel bij de uitvoerende musici, met eigen composities of theaterstukken en hier en daar interessante multidisciplinaire samenwerkingen met andere kunstvakstudenten voor bijvoorbeeld licht, decors, kostuums.

Tijdens de audit zelf woonde het auditteam nog een aantal 'showcase-uitvoeringen' en demonstraties van studenten en/of net afgestudeerden bij. Daarin kreeg het auditteam eveneens een goed beeld van het (tot dan toe gerealiseerde) niveau.

Over het algemeen kon het auditteam zich vinden in de gegeven beoordelingen. Bij Jazz & Pop Zwolle, Jazz & Pop Arnhem en Klassieke Muziek kwam het auditteam soms tot een lager oordeel, zij het nog wel voldoende.

Alhoewel het niveau van het musiceren voldoende was, miste het auditteam bij een aantal afgestudeerden van de studierichtingen van Jazz & Pop Zwolle, Jazz & Pop Arnhem en Klassieke

Muziek het eigen artistieke profiel in het afstudeerconcert. Deze studenten toonden over het geheel (te) weinig eigenheid. Bij de studenten van MediaMusic en de Popacademie was de eigen profilering in de verschillende eindwerken juist heel goed terug te zien/te horen; mede omdat deze studierichtingen de studenten daarop sterk sturen en expliciet beoordelen. Ook bij de afstudeerders Muziektheater was die eigenheid zichtbaar aanwezig in het eindwerk.

Weging en Oordeel: voldoet

Alle studenten van de zes afstudeerrichtingen van de opleiding Muziek hebben in hun verschillende eindwerken (presentaties/(zelfgemaakte)voorstellingen/concerten, businessplannen, onderzoeksverslagen en andere eindproducten) aangetoond dat zij kunnen denken en handelen als startbekwaam musicus, maker, schrijver, producer, manager. Alle studenten hebben terecht hun diploma gekregen. Als ontwikkelpunt zag het auditteam nog eigen artistieke profilering door sommige studenten van de afstudeerrichtingen Jazz & Pop Zwolle, Jazz & Pop Arnhem en Klassieke Muziek in hun afstudeerconcert. Deze studenten toonden over het geheel (te) weinig eigenheid. Bij de studenten van MediaMusic, de Popacademie en Muziektheater was de eigen profilering in de verschillende eindwerken juist (heel) goed terug te zien/te horen.

Dat de afgestudeerden het beoogde niveau hebben behaald blijkt ook uit de wijze waarop zij landen in het werkveld of doorstuderen aan een masteropleiding. Nagenoeg alle afgestudeerden hebben een baan in het werkveld van de muziek; in de helft van de gevallen in combinatie met ander betaald werk.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 11 voor alle studierichtingen van de opleiding. Het ontwikkelpunt voor sommige studenten met betrekking tot de eigen profilering staat dit oordeel niet in de weg, daar het auditteam het niveau van het musiceren van de betreffende studenten als voldoende beoordeelde.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam trof op alle locaties bij alle studierichtingen zeer betrokken docenten die er met elkaar voor zorgen dat de studenten worden toegerust voor hun toekomstige beroepspraktijk; zij het dat er op bepaalde punten bij sommige studenten nog wensen leven. Er is veel ruimte om de musicus te worden die ze willen zijn/worden. De studenten zijn over het algemeen zeer tevreden over de docenten en over hun opleiding. Het auditteam acht het belangrijk dat de studierichtingen nu overgaan tot meer met en van elkaar gaan leren.

Het auditteam beoordeelde alle standaarden voor alle studierichtingen van de opleiding als 'voldoet' en komt op basis hiervan tot het eindoordeel 'positief' voor de opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Zorg voor een scherpere visie op de veelheid in het aanbod van de opleiding op de drie locaties en de profilering per locatie en studierichting.
- Leer meer dan nu gebeurt met en van elkaar binnen de totale opleiding Muziek en wissel good en bad practices uit. Wissel ook uit met de andere opleidingen van het ArtEZ Conservatorium, te weten de opleidingen Docent Muziek en de bachelor en master Muziektherapie, waar bijvoorbeeld veel kennis en ervaring aanwezig is op het gebied van didactiek en onderzoek.
- Het auditteam beveelt het management en de examencommissie aan nog eens te kijken naar de aanwezigheidsverplichting in de lessen voor studenten die gedurende hun studie ook tijd willen steken in eigen projecten, omdat het al actief zijn in de beroepspraktijk voor de studenten (ook) van meerwaarde is.
- Ga (actiever) samen met de studenten Jazz & Pop in Zwolle op zoek naar mogelijke podia voor bijvoorbeeld jamsessies; zeker met het oog op het belang voor studenten om zich al tijdens de studie zoveel mogelijk te kunnen presenteren aan het publiek. Wellicht zou er net als in Enschede een productiebureau ingesteld kunnen worden?
- Kalibreer over het toetsen en beoordelen binnen de eigen studierichting en ook tussen de locaties zodat er (meer) overeenstemming komt in de weging en het uiteindelijke oordeel over het gerealiseerde niveau.
- Zorg dat er binnen iedere studierichting aandacht is voor de onderbouwing van het oordeel en het geven van kwalitatieve schriftelijke feedback. Dat is voor een aantal studierichtingen nog een ontwikkelpunt.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen ArtEZ University of the Arts hbo- bacheloropleiding Muziek voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	voldoet
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	voldoet
Standaard 3. Inhoud programma	voldoet
Standaard 4. Vormgeving programma	voldoet
Standaard 5. Aansluiting programma	voldoet
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	voldoet
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	voldoet
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	voldoet
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	voldoet
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	voldoet
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	voldoet
Algemeen eendoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Muziek, Docent Muziek, Muziektherapie en hbo-masteropleiding Music Therapy – ArtEZ University of the Arts

Auditdata: do 12 mei, ma 16 en di 17 mei 2022

Visitatiecommissie:

Kernpanel: Mevr. Drs. J.E.J. Rutten (voorzitter), Mevr. M. Loeven (lid), Mevr. S.I. Nijsten (studentlid), Mevr. G.C. Versluis (secretaris);

Vakpanel: 1 expert per dagdeel. Dhr. B. Suèr (Ba Muziek), Dhr. E.D. Bogers (Opl. Docent Muziek), Prof. Dr. J. de Backer (Ba en Ma Muziektherapie).

Dag 1 – donderdag 12 mei 2022 Utrechtsestraat 85 Arnhem (lokaal K4.03)

generiek + B Muziek (Jazz & Pop A + Muziektheater)

8:15 - 9:00 u	Intern beraad kernpanel + vakpanellid Dhr. B. Suèr
9:00 - 9:45 u	Directie ⁸ (voertaal Nederlands)
Pauze	
10:00 - 11:30 u	Hoofden Muziek, Docent Muziek, Muziektherapie (voertaal Nederlands)
Pauze	
11:45 - 12:30 u	Examencommissie
12:30 - 13:30 u	Lunch + intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr
13:30 - 14:30 u	Docenten Jazz & Pop A + Muziektheater (voertaal Nederlands)
Pauze	
14:45 - 15:30 u	Studenten Jazz & Pop A (voertaal Engels)
15:30 - 16:15 u	Studenten Muziektheater (voertaal Nederlands)
16:15 - 16:45 u	Showcase J&P A / Muziektheater in Concertzaal
16:45 - 17:45 u	Werkveld + alumni Bachelor Muziek (breed) (voertaal Nederlands)
17:45 - 18:15 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr

⁸ In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Audit ArtEZ Bachelor Muziek, Docent Muziek, Bachelor en Master Muziektherapie

Dag 2 – maandag 16 mei 2022 Van Essengarde 10 Enschede (lokaal 1.15)

B Muziek (Popacademie + MediaMusic) + B + M Muziektherapie

8:30 – 9:00 u	Intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr
9:00 – 10:00 u	Gesprek docenten Popacademie + MediaMusic (voertaal Nederlands)
Pauze	
10:15 – 11:15 u	Gesprek studenten Popacademie + MediaMusic (voertaal Nederlands)
11:15 - 11:45 u	Showcase Popacademie / MediaMusic in studio's
11:45 - 12:45 u	Lunch + terugkoppeling kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr + intern beraad kernpanel met vakpanellid Prof. Dr. J. de Backer
12:45 - 13:45u	Docenten Muziektherapie (B+M) (incl. bijzonder kenmerk) (voertaal Nederlands)
Pauze	
14:00 - 14:45 u	Studenten + alumni Muziektherapie (B) (voertaal Nederlands)
14:45 - 15:30 u	Studenten + alumni Muziektherapie (M) (voertaal Engels)
15:30 - 16:00 u	Showcase Muziektherapie
16:00 - 16:45 u	Werkveld Muziektherapie (B+M) (voertaal Nederlands /Engels)
16:45 - 17:15 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel met vakpanellid Prof. Dr. J. de Backer

Audit ArtEZ Bachelor Muziek, Docent Muziek, Bachelor en Master Muziektherapie

Dag 3 – dinsdag 17 mei 2022 Aan de Stadsmuur 88 Zwolle (Lokaal 2.16/2.17)

B Muziek (Klassiek, Jazz & Pop Zwolle) + B Docent Muziek Zwolle/Enschede

voertaal Nederlands

8:30 - 9:00 u	Intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr
9:00 - 10:00 u	Gesprek studenten Klassiek, Jazz & Pop Z
Pauze	
10:15 - 11:15 u	Gesprek docenten Klassiek, Jazz & Pop Z
11:15 - 11:45 u	Showcase Klassiek, Jazz & Pop Z
11:45 - 12:45 u	Lunch + terugkoppeling kernpanel met Dhr. B. Suèr + intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. E.D. Bogers
12:45 - 13:45 u	Docenten Docent Muziek E/Z
Pauze	
14:00 - 15:00 u	Studenten Docent Muziek E/Z
15:00 - 15:30 u	Showcase Docent Muziek Reulandzaal
15:30 - 16:15 u	Werkveld + alumni Docent Muziek E/Z
16:15 - 16:45 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel met vakpanellid Dhr. E.D. Bogers
16:45 - 17:15 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel
17:30 - 18:00 u	Algehele Terugkoppeling 3 dagen in de Reulandzaal

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijdopleiding Muziek is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van september 2018.

Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding verstrekte documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding met haar vijf studierichtingen.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van de programma's. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding/de studierichtingen, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en AeQui gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit Hobéon en door de inzet van getrainde voorzitters.

Open spreekuur

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel.

Het auditteam ontving in totaal twee reacties die een compliment betroffen aan de opleiding.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien standaard 1 voldoet en maximaal vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert (zie aanvullende beslisregels voorwaarden).

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoort/scoren;
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort;
- op een tot vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- zes of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

ArtEZ generiek:

- Instellingsplan
- Kwaliteitszorgplan
- Professionaliseringsplan
- ArtEZ Toetsbeleid
- Jaarverslag Examencommissie

Opleiding Muziek:

- Zelfevaluatierapport opleiding
- Opleidingsprofiel
- Competentiematrix
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van studiepunten, leerlijnen, vakbeschrijvingen
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken
- Toetsplan
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen)
- NSE 2021
- Alumni enquête 2021
- Verslagen van commissies (opleidingscommissie, werkveldcommissie)

Het auditpanel heeft van 15 studenten de eindwerken bestudeerd. Om redenen van privacy zijn de namen van de afgestudeerden, hun studentnummers evenals de titels van de eindwerken hier weggelaten maar uiteraard wel bekend bij de secretaris van het auditteam, en daar eventueel op te vragen.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 21 maart 2022 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding hbo-bachelor Muziek van ArtEZ University of the Arts, onder het nummer PA 1130.

Naam visitatiegroep:	HBO Bachelor Muziekgroep 1
----------------------	----------------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit adviesrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Kernpanel:	
Drs. J.E.J. Rutten (voorzitter)	Zelfstandig adviseur, verkenner, kwartiermaker, bestuurder en toezichthouder bij Kwaliteit voor Onderwijs en gecertificeerd lead auditor .
M.D. Loeven BA (lid kernpanel)	Directeur-bestuurder Bimhuis Amsterdam
S.I. Nijsten (studentlid kernpanel)	Student Fontys Academie voor muzikeducatie, Bacheloropleiding Docent Muziek.
Vakpanel:	
B. Suer (vakpanellid Muziek)	Saxofonist, oprichter en eigenaar Dox, producer, labelbaas en docent ROC Albeda Rotterdam.
G.C. Versluis	Senior-adviseur Hobéon. Gecertificeerd secretaries sinds 2010.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Hobéon

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
+31 (0)70 30 66 800
info@hobeon.nl
www.hobeon.nl